

2022.

1-2.

BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

III. évfolyam 1-2. szám

2022. május

ISSN 2732-1347

MÁRKUS MÁRIA: Az időjárási viszonyok hatása a bűnözés alakulására

PETER N. KOBETS – KRISTINA A. KRASNOVA: A turizmusbiztonság földrajzi vetületei Oroszországban. Jogi és szervezeti kihívások

SUHAJDA ATTILA: Kriminálgeográfiai átrendeződés: az új Selyemút elképzelés egy lehetséges értelmezési kerete

HANKOVSZKI MÓNKA: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának bűnözésföldrajza

PANYI TIBOR: Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának bűnözésföldrajzi vizsgálata

A Magyar Rendészettudományi Társaság II. Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Konferenciájának absztraktjai

Hírek a magyar és a nemzetközi bűnözésföldrajz világából

BŰNÖZÉS FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

III. ÉVFOLYAM / 1-2. SZÁM / 2022. MÁJUS

BFK

A Bűnözésföldrajzi Közlemények az MRTT tudományos és lektorált folyóirata

A szerkesztőbizottság elnöke:

MÁTYÁS SZABOLCS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

A szerkesztőbizottság tiszteletbeli elnöke:

SALLAI JÁNOS egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Főszerkesztő:

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Szerkesztőbizottság:

BALLÁNÉ FÜSZTER ERZSÉBET egyetemi tanár (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUDAHÁZI ÁRPÁD Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

BUJDOSÓ ZOLTÁN Ph.D. egyetemi tanár (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

CONSTANTIN -VASILE ȚOCA Ph.D. adjunktus (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

ERDEI GÁBOR Ph.D. (ORFK NEBEK)

IGÉNYES LÁSZLÓ Ph.D. adjunktus (Academy of the Police Force in Bratislava /Pozsony/, Szlovákia)

KELLER KRISZTINA Ph.D. egyetemi docens (Budapesti Corvinus Egyetem)

MAJOR RÓBERT Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

MÉSZÁROS EDINA LILLA Ph.D. adjunktus (University of Oradea /Nagyvárad/, Románia)

NYITRAI ENDRE adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

PISKÓTI-KOVÁCS ZSUZSA Ph.D. adjunktus (Eszterházy Károly Egyetem)

PÖDÖR ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Óbudai Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ ANDREA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

SZABÓ KRISZTIÁN Ph.D. egyetemi docens (Debreceni Egyetem)

TÓTH ANTAL Ph.D. egyetemi docens (Eszterházy Károly Egyetem)

ÜRMÖSNÉ SIMON GABRIELLA Ph.D. egyetemi docens (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. adjunktus (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Technikai szerkesztő:

FRIGYER LÁSZLÓ tanársegéd (Nemzeti Közzolgálati Egyetem)

Szerkesztőség:

1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

criminalgeography@gmail.com

III. évfolyam, 2022/1-2. szám

A kiadvány logója Forró Antal alkotása

Megjelenik évente négy alkalommal.

TARTALOMJEGYZÉK

Lectori Salutem.....	7
MÁRKUS MÁRIA: Az időjárási viszonyok hatása a bűnözés alakulására.....	9
PETER N. KOBETS – KRISTINA A. KRASNOVA: A turizmusbiztonság földrajzi vetületei Oroszországban. Jogi és szervezeti kihívások.....	17
SUHAJDA ATTILA: Kriminálgeográfiai átrendeződés: az új Selyemút elképzelés egy lehetséges értelmezési kerete.....	23
HANKOVSZKI MÓNIKA: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának bűnözésföldrajza	31
PANYI TIBOR: Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának bűnözésföldrajzi vizsgálata.....	53
A Magyar Rendészettudományi Társaság II. Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Konferenciájának absztraktjai.....	73
Hírek a magyar és a nemzetközi bűnözésföldrajz világából.....	77

Lectori Salutem!

Tisztelt Olvasó!

Az elmúlt két lapszám bevezetőjében azt írtam, hogy „Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy a hazai bűnözésföldrajz egyre jelentősebb helyet foglal el a földtudományok és a rendszertudomány közötti térben.” Örömmel jelentem, hogy most sem tudom mással kezdeni a főszerkesztői előszót, mivel ismét olyan tudománytörténeti események történtek, amelyek meghatározók egy fiatal tudományterület életében. Részben ez az oka annak is, hogy jelen lapszám néhány hónap csúszásban van, mivel a lázas alkotómunka elvett a szerkesztők erejéből és idejéből egyaránt. Az elmúlt néhány hónap jeles történéseiről részletesen beszámolunk jelen lapszamban is, előljáróban azonban hadd említsek meg néhány mérföldkövet. Idén tavasszal megalakult a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség, amely ez idáig az egyetlen szervezet a világon, amely megpróbálja összefogni a bűn térbeliségét vizsgáló kutatókat és gyakorlati szakembereket. A nemzetközi szervezet már a megalakulást követő napokban bűnözésföldrajzi versenyt szervezett és több pályázatot is kiírt. A verseny kiírásakor a szervezőkben kétségek merültek fel, hogy lesz-e egyáltalán elegendő jelentkező. Röviddel azonban a meghirdetést követően szép számmal jelentkeztek az ország több egyeteméről is a tudásukat megmérettetni kívánó diákok.

Mindezek megerősítik a bűnözésföldrajz maroknyi hazai képviselőjét abban, hogy van értelme a kriminálgeográfiai kutatásoknak, hisz széles körű az érdeklődés a terület iránt. A versenyzők lelkesedése pedig garancia arra, hogy lesz utánpótlás, a „nagy öregektől” lesz, aki átvegye a stafétabotot.

Amennyiben bármilyen észrevétele vagy javaslata van a folyóirattal kapcsolatban, úgy kérjük, hogy azt írja meg a szerkesztőbizottság részére.

A folyóirat olvasásához kellemes időtöltést kívánok.

Mátyás Szabolcs
a Szerkesztőbizottság elnöke

A kötet szerzői

HANKOVSZKI MÓNICA geográfus, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Fejlesztési Ügynökség

MÁRKUS MÁRIA szociológus, kriminológus

KOBETS, N. PETER egyetemi tanár, Oroszország Belügyminisztériumának Összoroszági Tudományos Kutatóintézete

KRASNOVA, A. KRISTINA adjunktus, Orosz Állami Igazságügyi Egyetem

PANYI TIBOR geográfus hallgató, Debreceni Egyetem

SUHAJDA ATTILA doktorandusz, Nemzeti Közszolgálati Egyetem

A kötet lektorai:

CZIMRE KLÁRA Ph.D. egyetemi adjunktus (Debreceni Egyetem)

GÁRDONYI GERGELY Ph.D. r. ezredes, egyetemi docens (Széchenyi István Egyetem)

PATKÓS CSABA Ph.D. egyetemi docens (Eszterházy Károly Egyetem)

RITECZ GYÖRGY Ph.D. ny. r. ezredes, c. egyetemi tanár (Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

SALLAI JÁNOS Ph.D. r. ezredes, tanszékvezető egyetemi tanár (Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

SIVADÓ MÁTÉ Ph.D. r. őrnagy, adjunktus (Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

TIHANYI MIKLÓS Ph.D. r. alezredes, egyetemi docens (Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

VÁRI VINCE Ph.D. r. alezredes, adjunktus (Nemzeti Közszolgálati Egyetem)

ZAHAR ZALÁN Ph.D. r. alezredes (Váci Rendőrkapitányság)

Márkus Mária

szociológus, kriminológus

*markusmaria0308@gmail.com***AZ IDŐJÁRÁSI VISZONYOK HATÁSA A BŰNÖZÉS ALAKULÁSÁRA****Absztrakt**

Az időjárási viszonyok alakulása mindannyiunk életére hatással van. A bűnözés alakulása, az ellene való küzdelem, vagy épp az attól való félelem végigkísérheti az életünket, de ha belegondolunk, komolyabb összefüggést is találhatunk az esős, borongós napokon, a hőségben, a fronthatások uralma alatt elkövetett bűncselekményekre, illetve ezek földrajzi eloszlására is, de természetesen az adott országra jellemző társadalmi-gazdasági háttér továbbra sem hanyagolható el. Dolgozatom ezen motívumok összefüggését szeretné bemutatni.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, időjárás, rendőrség, rendészet, bűnözés

1. Bevezetés - Kriminálgeográfiai vonatkozások

Tóth Antal szerint „...a kriminálgeográfia a bűnözésnek, mint társadalmi tömegjelenségnek a tér- és időbeli aspektusait vizsgáló alkalmazott szociálgeográfiai ágazat, a kriminológia és a társadalomföldrajz között álló inter-szubdiszciplína. A bűnözés térbeli struktúráját, terjedelmét, tendenciáját és dinamikáját, területi intenzitását, társadalmi-gazdasági háttérét, a lezajló társadalmi-gazdasági folyamatok ismeretében a várható térbeli elmozdulását vizsgálja, s hozzájárul területspecifikus bűnmegelőzési stratégiák kidolgozásához” (Tóth 2007, 10-11.).

A legtöbb kutató szerint a bűnözésföldrajz a kriminológia és a társadalomföldrajz közötti terület. Sallai János diszciplínaként tekint a területre, és úgy véli, hogy „A bűnözésnek, mint társadalmi tömegjelenségnek térbeli struktúráját, területi intenzitását, tendenciáját és dinamikáját; társadalmi háttérét, a lezajló társadalmi folyamatok ismeretében várható térbeli elmozdulásait vizsgálja a szociálgeográfia egyik viszonylag új, de egyre jelentősebbé váló irányzata a bűnözésföldrajz (bűnügyi földrajz, kriminál földrajz, kriminálgeográfia), amely a kriminológia és a társadalomföldrajz között álló interdiszciplináris tudomány.” (Kobolka-Sallai 2008, 86.)

Mátyás Szabolcs álláspontja alapján a terület műveléséhez elengedhetetlenül szükséges a magas szintű kriminológiai és földrajzi tudás. A bűnözésföldrajz kapcsolata a rendészettudománnyal is egyre szorosabbá válik, és kutatómódszerei között számtalan tudományág kutatási módszere is megtalálható, így a vizsgálatok során szükségessé válik az interdiszciplináris látásmód (Mátyás 2020).

2. A nyári kánikula hatásai a bűncselekményekre

Az erőszakos cselekmények, valamint a bűnözési hajlandóság növekedő tendenciát mutatnak a melegebb hónapokban. A bűnözést előmozdító körülmények közül kiemelkedő az időjárás egy finn kutatás alapján, ahol a környezeti hőmérséklet változását és a bűnözés mértékét vizsgálták húsz éven keresztül. A kutatók végül arra jutottak, hogy a bűnözés emelkedése egyenes arányosságban van a hőmérséklet emelkedésével, vagyis 1,7%-kal növekednek az elkövetett bűncselekmények a hőmérséklet egy foknyi emelkedésekor.

A tanulmány arra a megállapításra jutott, hogy a magas hőmérséklet által bekövetkezett szerotoninszint emelkedés valószínűleg szignifikáns mértékben hozzájárult az elkövetők megnövekedett impluzivitásához, kockázatvállalásához, és a bűncselekmények előfordulásának nagyobb kockázatához. A kutatás szerint a nemzet bűnözési arányának ingadozásának 10%-áért a hőmérséklet emelkedése lehet az oka (Mátyás 2020). A bűncselekményekkel és a hőmérséklet változásával kapcsolatos összefüggést vizsgálva megismételték a kutatást tíz amerikai városban. A vizsgálat megállapította, hogy ahol lőfegyverrel elkövetett bűncselekmények történtek, a hőmérséklet növekedésével tíz városból kilenc városban a lövöldözés áldozatainak a száma is nőtt, többek közt San Franciscóban. Viszont a Philadelphia városában végzett vizsgálatok alapján az derült ki, hogy ott a kültéren lezajló bűncselekmények száma nőtt, a beltéren elkövetett bűncselekmények száma viszont nem mutatott növekvő mértéket a hőmérséklet emelkedése során.

3. Bűncselekmény típusok és az időjárás

A kutatás alapján Chicago adatait vizsgálva további betekintést nyerhetünk az időjárás és a hőmérséklet változásának bűnözésre gyakorolt esetleges hatásairól. A város rendőrkapitánysága által összesített bűnügyi jelentések alapján a bűncselekmények adatai azt mutatják, hogy a nyári szezonban elkövetett bűncselekményeken belül is időjárás függőek bizonyos bűncselekmények. A hét főbb bűncselekmény kategória közül a lopás, valamint a lövöldözés és verekedés növekvő számot mutattak a hőmérséklet emelkedésével. Minden

további tíz fokos hőmérséklet-emelkedéssel további kilenc esettel nőtt a bűncselekmények száma (<https://data.cityofchicago.org>).

A további bűncselekmények kategóriái nem mutatnak ilyen nagy összefüggést a hőmérséklet emelkedésével. Minden további tíz fokos emelkedésnél öt esettel nőtt a regisztrált bűncselekmények száma károkozások esetén, valamint a verekedéseknél, ahol a hőmérséklet növekedésével további három eset következett be. A betörések alakulását, a kábítószer hatására elkövetett bűncselekményeket és az emberölések számának alakulását viszont jelentős mértékben befolyásolta az időjárási viszonyok alakulása, itt korreláció következik be a hőmérséklet növekedése és az erőszakos bűncselekmények számának növekedése között.

4. Az eltérő időjárási körülmények hatásai

Az erőszakos bűncselekmények növekvő tendenciája és a hőmérséklet emelkedése közti kapcsolatot számos tanulmány alátámasztotta, de úgy tűnik, ez az egyetlen időjárási feltétel, ami befolyásolja a bűnözés alakulását. A dél-afrikai Tshwane városban összegyűjtött adatok szerint szignifikánsan magasabb arányban találták az erőszakos, szexuális és vagyon ellen elkövetett bűncselekményeket a legforróbb napokon, de különösen az erőszakos bűncselekmények növekedtek 50%-kal a város leghidegebb napjaihoz képest. Az esőzessel teli napok sokkal kevésbé voltak kiemelkedőek a bűncselekmények arányában. Az erőszakos és szexuális bűncselekmények csökkentek, valamint a vagyon elleni bűncselekmények csak 2%-kal nőttek ezeken a napokon a kutatások alapján (<https://online.vwu.edu>).

Hasonlításképpen, hideg időjárási körülmények között a tanulmány alapján egészen a megszokott téltől a kegyetlen hóvihari körülményekig a bűncselekmények száma általában csökken.

5. A hőmérséklet és a bűncselekmények kapcsolata

Két fő elméletet mutattak be a kutatók annak okaként, hogy a melegebb hőmérséklet hogyan ösztönözheti a további bűncselekményeket: a bűnözés lehetőségeinek növekedése az egyik, a másik pedig a melegebb időjárás miatt bekövetkező temperamentumváltozások és magatartásbeli eltérések az emberi szervezetben.

Az időjárás bűncselekményekre gyakorolt magyarázatának egyik legszembetűnőbb oka, hogy a melegebb hőmérséklet általában több lehetőséget kínál a bűnözésre. Különösen a hideg vagy a viharos időjáráshoz viszonyítva a meleg nyári napok több, az otthonunktól távol eltöltött időre és több szabadtéri tevékenység választására ösztönöznek, ezzel is elősegítve a bűnözők

tevékenységét. A vagyon elleni bűncselekmények növekvő lehetőségei mellett emelkedő számot mutatnak ilyenkor az emberek között létrejövő kapcsolatok, találkozások is. Statisztikai szempontból a több interakció nagyobb esélyt jelent az erőszakos cselekmények bekövetkezésére vagy bűncselekmények megtörténésére. Az említett Philadelphia-tanulmány egyértelműen bizonyítja az időjárás változásai és a lehetőségek növekedése közötti kapcsolatot (<https://online.vwu.edu>).

6. Emelkedő hőmérséklet és változó temperamentum

A másik elem, amelyre a melegedő időjárás bűncselekményekre való befolyásolásakor gyakran hivatkoznak, a temperamentum változása, amely a hőmérséklet változásával jár. A finnországi tanulmányban a meleg hőmérsékletet az agy kémiaiájának olyan változásaihoz kötötték, amelyek valószínűbbé tették az impulzivitásra való hajlandóságot és az agresszív tevékenységek kialakulását, de nem ez az egyetlen kutatás, amely ezt a kapcsolatot vizsgálja.

Craig Anderson, az emberi agresszió szakértője elmondta, hogy a hőmérséklet emelkedése felfokozza a helyzeteket azáltal, hogy az emberek bizonyos cselekedetekben több agressziót érzékelnek, mint amennyi valójában a szituációkban rejlik. Vagyis egy meleg nap hatása a hőstressz hatására mentálisan sokkal megterhelőbb, és nagyobb a valószínűsége annak, hogy ugyanaz a történés, amely egy hűvösebb napon menne végbe, a forróbb idő miatt hozzájárul az erőszakosabb magatartáshoz, agresszívabb emberi reakciókhoz a nyári melegben (<https://regi.tankonyvtar.hu>).

7. Időjárási viszonyok és hatékonyság a bűnüldözésben

Ahogy a bűnözési hajlandóságot befolyásolja az időjárás, legfőképp a hőmérséklet emelkedése, úgy a bűnüldözési hatékonyságot is befolyásolják az időjárási viszonyok. Hazánk kapcsán gondolhatunk többek közt a domborzati tényezők és az extrém időjárási események okozta anomáliákra, de mindenképp említésre méltó az egyre gyakoribbá váló rendkívüli meleg, valamint az extrém hideg időjárás is (Sallai et al 2018).

A szélsőségek gyakoribbá válása, különösen az elhúzódó, extrém hőmérsékletű nyári meleg időszakok mindenképp negatív hatást gyakorolnak a rendőri teljesítményre is, miközben a bűncselekmények száma részben a hőmérséklet emelkedésének köszönhetően egyre csak nő. A frontokra érzékenyeknél a migrénes jellegű fájdalmak is megjelenhetnek. A természeti tényezők hatással vannak az emberekre, így az emberi teljesítményre is. Ám ahogy a

bűnelkövetők bűnözési hajlandóságát, úgy akár a rendőri teljesítményt is negatívan befolyásolhatja egy-egy természeti tényező.

8. Időjárás és a bűnügyek kapcsolata

Az a megállapítás, hogy a forróbb hőmérsékletek valójában kapcsolódnak a magasabb számú bűncselekményekhez, több okból is fontos. Jobban megérthetjük azokat a mentális tényezőket, amelyek hozzájárulnak a bűncselekmények elkövetéséhez, és az egyénekre gyakorolt teljes hatásának megértésében. A hőmérsékletbeli változások természetesen nem csak a büntető igazságszolgáltatás és a környezetvédelem fontos tényezőinek része, de igazán fontos módja annak, hogy a kettő közti kapcsolatot vizsgálhassuk, és az agresszió, valamint a bűncselekmények növekvő tendenciájára magyarázatot találhassunk általa (<https://online.vwu.edu>).

Egy 2014-es publikáció szerint (Ranson 2014), amelyben a kutatók a bűnözési arányt és az időjárás adatokat hasonlították össze harminc éven keresztül, arra jutottak, hogy a klímaváltozás miatt 2010-től 2099-ig megközelítőleg 22 000-rel több emberölés, valamint 18 000-rel több erőszakos közöszlés, 1,2 millióval több súlyos testi sértés, 2,3 millióval több testi sértés, 260 000-rel több rablás, 2,2 millióval több lopás és 580.000-rel több jármű eltulajdonítás fog történni az elmúlt évekhez képest az Amerikai Egyesült Államokban, és ez a helyzet egyre csak súlyosbodni fog a jelenleg rendelkezésre álló adatok szerint (Jagannathan 2019). Ennek a kutatásnak azonban ellentmond egy rövidebb időtartamot felölelő tanulmány, mely szerint a melegebb időjárás ellenére az emberölések számra nem növekedett tovább Amerikában a magasabb hőmérséklet ellenére sem, de azt elismeri, hogy az időjárás komoly hatással van a bűnözési hajlandóságra, és a tulajdon elleni bűnözés növekvő számát magyarázza (Ranson 2012).

9. Összegzés

Finszter Géza véleménye szerint „a bűncselekmény klasszikus megközelítésben a szabad akaratlan alapuló olyan jogsértés, amelyet rejtőzködő természete miatt csak korlátozott mértékben lehet megismerni... A büntetés a jogépséget helyreállító megtorlás, ami humanizálható ugyan, de a bosszútól vezérelt lényege ettől mit sem változik. A bűncselekmény individuális jelenség, ami az egyéni felelősségre épít, lokális magatartás, amelynek az ártó hatásainak feltárása a közvetlenül sérelmet szenvedett körön túl már nem a büntetőeljárás feladata, de a teljes oksági háttér feltárása maga is reménytelen vállalkozás. Az előbbieken

vázolt felismerések két bűnügyi tudomány, a kriminalisztika és a kriminológia segítségével válhattak az emberi tudás részeivé. A kriminalisztika a deliktumot felderíthetővé tette, miközben közelebb vitt a bűnüldözés jogállami értékeinek a megvalósításához. A kriminológia ugyanakkor a bűn társadalmi keletkezési mechanizmusát tárta fel, ezzel felelőssé téve a környezetet, egyszer s mind megteremtve a megelőzés közösségi eszközeit.” (Finszter 2014, 17.) A környezeti tényezők mellett éppoly fontos a különböző hatóságok közötti kapcsolat minősége, illetve ezen szervek eltérő eredményességi küldetésének egyeztetése (Vári, 2015, 195).

Egy ideálisnak vélt jövőben kevesebb a bűncselekmény, főleg az erőszakos bűncselekmények száma kisebb, és az elkövetőket jóval hamarabb kézre kerítik, hogy elnyerhessék méltó büntetésüket. Úgy gondolom, a bűnüldözői és bűnmegelőzői munka támogatása nagyon fontos, de mindezt úgy kellene támogatniuk az egyes államoknak, hogy eközben az emberek magánszférája és identitása se sérüljön, és jogaikat továbbra is tiszteletben tartásák. A bűnüldözés szempontjából fontos realizálnunk, hogy melegebb időjárási körülmények esetén nőhet a bűnözés aránya, és még fontosabb annak megértése, hogy a hőmérséklet hogyan befolyásolja az erőszakos emberi viselkedés növekedését.

Felhasznált irodalom

Agrometeorológiai és klimatológiai alapismeretek

(https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_521_Agrometeorologiai_es_klimatologiai_alapismeretek/ch08.html - 2021. 05. 11.) (halott link)

Finszter Géza (2014): A vállalható és a nem vállalható társadalmi kockázatok. In: Gaál Gyula - Hautzinger Zoltán (szerk.): Pécsi határőr tudományos közlemények XV. MHTT, Pécs, pp. 5-24. (<http://pecshor.hu/periodika/XV/finszter.pdf> - 2021. 05. 12.)

<https://data.cityofchicago.org/Public-Safety/Crimes-2001-to-Present/ijzp-q8t2> (2021. 05. 25.)

Jagannathan, Meera (2019): Higher temperatures can lead to more crime (<https://www.marketwatch.com/story/higher-temperatures-can-lead-to-more-violent-crimes-especially-in-poorer-neighborhoods-2019-06-18> – 2021. 05. 11)

Matthew Ranson (2012): Crime, weather and climate change. M-RCBG Associate Working Paper Series, No. 8, 38 p. (https://www.hks.harvard.edu/sites/default/files/centers/mrcbg/files/ranson_2012-8.FINAL.pdf - 2021. 05. 10.)

Mátyás Szabolcs (2020): Bűnözésföldrajz. Debrecen

Ranson, Matthew (2014): Crime, weather, and climate change. In: Journal of Environmental Economics and Management, 67(3):274-302
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0095069613001289> - 2021. 05. 29.)

Sallai János – Mátyás Szabolcs – Tihanyi Miklós – Vári Vince (2018): „Jó állam – jó rendőrség” - Speciális jelentés 2018 (https://joallamjelentes.uni-nke.hu/SpecJelentesek/J%C3%B3%20%C3%81llam-J%C3%B3%20Rend%C5%91rs%C3%A9g%20Speci%C3%A1lis%20Jelent%C3%A9s_2018.pdf – 2021. 05. 24.)

Tóth Antal (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata (doktori értekezés), Debrecen

Vári Vince (2015): Hatékonyság a nyomozásban, In: Schaub, Anita; Szabó, István (szerk.) III. Interdiszciplináris doktorandusz konferencia 2014 = 3rd Interdisciplinary Doctoral Conference, Pécs, Magyarország : Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat, 1 070 p. pp. 177-195., 19 p.

Weather and crime: Is there a connection? (<https://online.vwu.edu/news/environmental-studies/weather-and-crime/> - 2021. 05. 10.)

Peter N. Kobets a jogtudományok doktora, egyetemi tanár, vezető kutató

Oroszország Belügyminisztériumának Összoroszági Tudományos Kutatóintézete

(Oroszország, Moszkva)

*pkobets37@rambler.ru***Kristina A. Krasnova a jogtudományok kandidátusa, adjunktus**

Állami Igazságügyi Egyetem (Oroszország, Szentpétervár)

*krasnova.spb.rpa-mu@mail.ru***A TURIZMUSBIZTONSÁG FÖLDRAJZI VETÜLETEI OROSZORSZÁGBAN:
JOGI ÉS SZERVEZETI KIHÍVÁSOK****Absztrakt**

A turizmus egyre nagyobb szerepet kap minden ország gazdaságában, így Oroszországban is. Az országba érkező turisták biztonságának szavatolása elemi érdeke minden országnak, mivel ehhez komoly gazdasági érdek fűződik. A turizmusbiztonság magas szintű biztosításának egyik módja a „turistarendőrség” létrehozása. Ezt az utat követi Oroszország és több volt szovjet tagállam is. A tanulmány azt mutatja be, hogy Oroszországban hogyan történt meg e speciális rendőri egységeknek a felállítása, milyen jellemzői és sajátosságai vannak. A kontinensnyi méretű országban a turisták védelmére és segítésére szolgáló rendőri erők elsősorban azokban a desztinációkban kerültek létrehozásra, melyeket éves szinten több millió turista keres fel.

Kulcsszavak: turizmus, biztonság, Oroszország, rendészet**1. Bevezetés**

A turizmus összetett rendszer, amely számos tényezőtől függ. Ezek közül az emberi tényező az, amely az egyik legfontosabb. Az emberi tényező következtében viszont biztonsági szempontból a turizmus rendkívül sebezhetővé vált. Gondolhatunk ennek kapcsán például a terrorizmusra (Kobets 2020). Egy a turizmusbiztonságot vizsgáló francia felmérés 2020-ban 180 ország közül Oroszországot a 86. helyre rangsorolta. A minősítés azt mutatja meg, hogy mekkora kockázatot jelent egy adott országba történő utazás. A minősítés az erőszakos bűncselekményekre (pl. emberölés, terrortámadások) és a turisták egészségének biztonságára egyaránt vonatkozott (például járványok kitörése, alapvető higiénia és levegőminőség), valamint a közlekedés biztonságával kapcsolatos információkat is tartalmazott. Az értékelés során 100 pontot kaphatott egy ország. Oroszország az „erőszak” kategóriában két mutató

alapján a legalacsonyabb minősítést kapta (100-ból mindössze 17 pontot). Ez a két bűncselekmény a szándékos emberölés és a terrorcselekmények voltak. A közlekedésbiztonság Oroszország esetében 41 pontot kapott. A legmagasabb pontszámot (83 pont) az egészségbiztonság kapta. A sürgősségi védelem 74 pontot kapott a 100-ból. A többi FÁK-ország (Független Államok Közössége) kapott pontszáma a következőképpen alakult: Fehéroroszország (48. hely), Azerbajdzsán (52. hely), Türkmenisztán (60. hely), Moldova (66. hely), Grúzia (68. hely), Kazahsztán (71. hely), Örményország (72. hely), Ukrajna (83. hely), Oroszország (86. hely), Tádzsikisztán (93. hely) és Kirgizisztán (106. hely) (<https://www.tourismsafety.ru>)

A turisztikai ipar fejlődésének előfeltétele a turizmus biztonsága (Lőrincz et al. 2021). A 21. század első húsz évében ez teszi lehetővé a turisztikai szolgáltatások kiegyensúlyozott fejlődését (Kobets 2018, 22-25.). Ennek ellenére az Orosz Föderációban ez idáig nem határozták meg az e területért felelős illetékes szövetségi hatóságokat, az egyes régiók pedig meglehetősen nehezen átlátható és követhető hatáskörrel rendelkeznek. Amíg egy országban bűncselekményeket követnek el a külföldi turisták sérelmére (pl. rablás áldozatává válnak, a taxisok anyagilag megkárosítják őket, terrorcselekményeket követnek el) addig főlegesen mindenféle reklám és promóciós munka, mivel a negatív hatások erősebbek lesznek, mint a reklámok hatása, ezért kevesen fognak ellátogatni egy adott desztinációba. Elsőként a turisták biztonságát kell garantálni, s majd ezután érdemes csak reklámozni egy várost vagy országot. A turizmus biztonsága közvetlenül függ az állam politikájától és a turisták védelmét szolgáló intézkedésektől (Tihanyi 2017).

2. A turizmusbiztonság szerepe Oroszországban

Oroszországban a turizmussal kapcsolatos jogokat és köteleességeket jogszabály határozza meg. A törvény értelmében a turistának joga van ahhoz, hogy szavatolják személyes biztonságát és a vagyonának biztonságát. Joga van továbbá ahhoz is, hogy haladéktalanul sürgősségi orvosi ellátásban részesüljön, illetve tájékoztatást és felvilágosítást kapjon a fogadó országba való beutazás szabályairól, a helyi szokásokról, az egészségügyi és járványügyi helyzetről stb.

Ugyancsak a törvény határozza meg, hogy az utazás során a turista köteles betartani a fogadó ország jogszabályait és tiszteletben kell tartani szokásait, vallási hagyományait. Ha mindezeket betartja a turista, akkor tudja csak az állam is garantálni a személyes biztonságát. Azon információknak, melyek a turisták tájékozódását szolgálják (pl. az országban lévő azon veszélyek, melyek a turisták biztonságát veszélyeztethetik), a nemzeti turisztikai hatóságtól és

az utazásszervezőktől kell, hogy származzanak.

Az elmúlt évek adatai alapján kijelenthetjük, hogy Oroszország maximálisan megteszi a szükséges lépéseket a turisták biztonságának szavatolása érdekében. Az elfogadott jogszabályok kötelezik a végrehajtó hatóságokat, hogy tájékoztassák az utazásszervezőket és a turistákat egyaránt a biztonsági kockázatokról. Ennek egyik leghatékonyabb módja az állami médián keresztül történő tájékoztatás.

A turisták védelme két irányú feladat. Egyrészt meg kell védeni az országban tartózkodó hazai és külföldi turistákat, illetve a külföldön tartózkodó orosz turistákat is. A moszkvai tisztifőorvos igyekszik mindent megtenni azért, hogy a külföldre utazó orosz állampolgárok minél kisebb számban kapjanak el különféle fertőzéseket és kelljen a későbbiekben velük szemben elrendelni karantént. Az utazási irodák munkatársai az utazást megelőzően kötelesek a turisták részére felvilágosítást nyújtani egyes fertőző betegségekkel kapcsolatban (például pestis, kolera, sárgaláz, malária), szükség esetén pedig akár még maláriaellenes szereket és egyéb gyógyszereket is adni a turisták számára.

A turizmusbiztonság megteremtése és az utazási kockázatok mérséklése Oroszországban számos hatósági területet érint (például a speciális rendőri szolgálatok létrehozása, a turistaszállások biztonságának és az engedélyeik ellenőrzése, segélyhívó vonalak megszervezése, turisták panaszainak fogadása, a műemlékek és a környezet védelme, drogok és a prostitúció elleni küzdelem).

Egy a turisták és turisztikai helyszínek biztonságával és védelmével foglalkozó 73 országban végzett felmérés megállapította, hogy a vizsgált országok 71%-ában speciális turista rendőri egység vagy biztonsági szolgálat őrzi a főbb turisztikai attrakciókat. A vizsgált országok több mint felében a speciális szolgálatok vagy az állami vagy önkormányzati rendőrség részei. A felmérés megállapította, hogy az országok 21%-ában működik speciális turistarendészeti szolgálat. Az országok felében ez a rendészeti ág különféle segítségeket is nyújt a turisták részére.

A turisztikai rendőrség feladata továbbá a kulturális emlékek és a környezet megőrzése, a kábítószer elleni küzdelem, a turisták tájékoztatása és a helyi kisebbségek védelme. A turistarendőrök az országok 41%-ában tanultak idegen nyelveket, az országok 26%-ában pedig speciális idegenforgalmi ismereteket is igyekeztek elsajátítani. A vizsgált országok 37%-ában e speciális rendőri egységek rendszeres kapcsolatot tartanak fenn a turisztikai ügynökségekkel, cégekkel és „hagyományos” rendőrséggel (<https://www.tourismsafety.ru>).

A turisztikai rendőrség létrehozása mellett erőteljes érvként hozható fel, hogy a külföldi turisták

sokkal biztonságosabbnak ítélnék meg egy desztinációt, ha tudják azt, hogy egy speciális egység „vigyáz rájuk”. Ebben az esetben nagyobb számban is keresnek fel egy adott területet. A turisztikai rendőrséget főleg azokban az országokban hozták létre, ahol a turizmusnak jelentős súlya van a nemzetgazdaságban (Kobets 2017, 9-11).

Ez a speciális egység az, amely segít a külföldieknek egy másik országban felmerülő problémák megoldásában. A Közel-Kelet és Délkelet-Ázsia több országában (Kobets 2019, 22-24), valamint a Független Államok Közösségének egyes tagállamaiban (Kobets 2020, 31-32) is ez egy bevált gyakorlat, Oroszországban azonban még újdonságnak számít. A fenti országokban a turisztikai rendőrség látja el a főbb desztinációkban a járőrözési feladatokat, szükség esetén pedig köteles segítséget nyújtani a külföldi állampolgároknak is.

3. Az orosz turisztikai rendőrség létrehozása

Egy telefonos felmérés megállapította, amelyben 1,6 millió 18 éven felüli orosz állampolgár vett részt, hogy a válaszadók 75%-ának véleménye szerint szükség van Oroszországban turisztikai rendőrségre (<https://ria.ru>).

Oroszországban 2018. április 2-án jelentették be a turisztikai rendőrség létrehozásáról szóló döntést (<https://мвд.рф>). A szervezet 2018 júliusában kezdte meg Moszkvában a működését. A speciális egység létrehozását az Orosz Föderáció Belügyminisztériuma kezdeményezte. Ennek az egységnek az elsődleges feladata a fővárosba látogató turisták biztonságos ott tartózkodásának a szavatolása, ezáltal pedig Moszkva pozitív imázsának a megőrzése. Az egység személyzete idegen nyelveken beszél, és speciális képzésben részesült a külföldiekkel való kommunikáció terén is. A turistarendőrség feladata továbbá, hogy gyorsan reagáljon a turistákat ért lopás és rablás bűncselekményekre és segítse a bűncselekmény áldozatává vált külföldi állampolgárokat (<https://fb.ru>).

Az orosz régiók eltérően ítélik meg ezen speciális egységek bevezetésének szükségességét, s többféleképpen látják a turistarendőrség lehetséges feladatait és hatáskörét is. A legtöbb turisztikai ágazat képviselője szerint a speciális turistarendőrség elengedhetetlen a tömegturisztikai célpontoknál, például Szentpétervár és a Krím-félsziget esetében. Ezek azok a turisztikai desztinációk, amelyeket évente oroszok és külföldiek milliói keresnek fel. A Krím-félszigeten a turisztikai rendőrség létrehozásának ötlete a helyi lakosság támogatásának hatására jött létre.

Azok a rekreációs helyek, ahol tömeges a turisták jelenléte többnyire megkövetelik az egyenruhások állandó jelenlétét (például gyakori jelenség a koldulás, az illegális kereskedelem,

szemetelés, tiltott alkoholfogyasztás stb.), mivel ezek a jogsértések nagyban rontják egy desztináció imázsát úgy a hazai, mind a külföldi turisták szemében.

A Dagesztáni Köztársaság, ahol ugyancsak növekszik a turisták száma, szintén támogatja a turistarendőrség létrehozását. Velikij Novgorodban az ötletet különösen időszerűnek tartják, mivel a külföldi turisták száma erőteljesen növekszik. Más régiókban viszont, köztük a hagyományos turisztikai területeken (mint például az „oroszoszági arany gyűrű” városaiban), úgy vélik, hogy a turisztikai rendőrség létrehozása továbbra is irreleváns, mivel vannak ettől akuttabb problémái is a területnek (<https://travel.rambler.ru>).

Ugyancsak fontos kérdés az idegenforgalmi ágazat integrálása a digitális gazdaságba. A turizmus biztonsága szempontjából elengedhetetlen az innovatív gyakorlatorientált technológiák bevezetése ezen a területen is. Ennek kapcsán gondolhatunk a gépi látástechnológiákra, vagy az úgynevezett arcbiometrikus adatok alkalmazására (Morozov – Morozova, 139.).

4. Következtetés

A COVID-19 világjárvány okozta turisztikai és egyéb korlátozások ellenére (a légitforgalom mindössze 15 országgal zajlott), a turizmus biztonságának javítása kihívásokkal teli terület mind a törvényhozók, mind a rendőrség számára. Megállapíthatjuk, hogy a turistarendőrség létrehozásának gondolata általánosságban helyes döntés volt, de egy ilyen szolgálat létrehozásánál szükséges tisztázni a pontos feladatokat, a keletkezett információkat pedig továbbítani kell az utazásszervezők felé. Egy külföldi turista számára biztonságérzetet ad a „elérhető” rendőr, az a személy, akitől segítséget tud kérni, s akivel tud idegen nyelven beszélni. A belföldi turizmus rohamos fejlődése következtében előreláthatólag a turista rendőrség iránti igény megnövekszik a hazai (orosz) lakosság körében is, amely biztosítja majd az oroszok biztonságos pihenését. A fentiek alapján üdvözölni lehet a turistarendőrség megjelenését az orosz városokban.

Felhasznált irodalom

Kobets, P.N. ‘Sovershenstvovanie antiterroristicheskikh mer bezopasnosti na ob"ektakh transporta’, Nauchnyi portal MVD Rossii, 2020, 1(49), pp. 35–45.

86th place: that is how the French insurance aggregator ranked Russia in terms of tourists’ safety. (https://www.tourismsafety.ru/news_one_3500.html – 14. 1. 2021)

Kobets, P.N. ‘Sovremennyye pravovyye podkhody k regulirovaniyu bezopasnosti v sfere turizma

v Rossiiskoi Federatsii', Turizm: pravo i ekonomika, 2018, 3, pp. 22–25.

First Global Research and Travel Trade Conference on Security and Risks in Travel and Tourism (Östersund)

(https://studwood.ru/1144781/turizm/estersundskaya_konferentsiya_bezopasnosti_turizma_umensheniyu_riskov_puteshestviyah – 14.1.2021).

Tourism Safety: International Practice

(https://www.tourismsafety.ru/news_one_2415_44.html – 14.12021)

Kobets, P.N. 'O probleme bezopasnosti i zashchity v turizme v usloviyakh serediny vtorogo desyatiletia XXI stoletiya', Turizm: pravo i ekonomika, 2017, 1, pp. 9–11.

Kobets, P.N. 'Osobennosti obespecheniya bezopasnosti turizma podrazdeleniyami turisticheskoi politsii ryada gosudarstv Blizhnego Vostoka i Yugo-Vostochnoi Azii', Turizm: pravo i ekonomika, 2019, 1, pp. 22–24.

Kobets, P.N. 'Stanovlenie podrazdelenii turisticheskoi politsii (militсии) v gosudarstvakh – uchastnikakh Sodruzhestva nezavisimyykh Gosudarstv', Turizm: pravo i ekonomika, 2020, 1, pp. 30–32.

Lőrincz, K. – Grósz, A. – Csapó, J. Evaluation of Quality of Life and Living Space in the Balaton Destination (Hungary) Based on the Perceptions of the Local Residents and the Owners of Second Homes. *European Countryside*, 13(1) 2021, 108-129.

Russians believe that the country needs the tourist police (<https://ria.ru/20181109/1532418813.html> – 14.1.2021)

Vladimir Kolokoltsev decided to create tourist police units in the cities where the World Cup matches will be held (<https://мвд.рф/news/item/12682997-> 14.1.2021)

What is a tourist police? Tourist police in Moscow (<https://fb.ru/article/189758/что-такое-туристическая-полиция-туристическая-полиция-в-москве> - 14.1.2021)

Regions appreciated the idea of introducing tourist police (https://travel.rambler.ru/news/37458700/?utm_content=rtravel&utm_medium=read_more&utm_source=copylink – 14.1.2021)

Morozov, M.A. – Morozova, N.S. 'Novaya paradigma razvitiya turizma i industrii gostepriimstva v usloviyakh tsifrovoi ekonomiki', Vestnik Rossiiskogo novogo universiteta. seriya: Chelovek i obshchestvo, 2018, 1, pp. 135–141

Tihanyi Miklós 'The Tools of the Police for the Improvement of the Citizens' Subjective Sense of Security in Hungary' *Hadtudományi Szemle* 2017.10

Suhajda Attila Ph.D. hallgató

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola

*suh.attila@gmail.com***KRIMINÁLGEOGRAFIAI ÁTRENDEZŐDÉS: AZ ÚJ SELYEMÚT ELKÉPZELÉS
EGY LEHETSÉGES ÉRTELMEZÉSI KERETE****Absztrakt**

Kína új fejezetet nyitott a világgazdaságban és a nemzetközi politikai viszonyrendszerekben az Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés (One Belt, One Road – rövidítve OBOR) bejelentésével. A kezdeményezés szerint egy direkt kereskedelmi útvonal létrehozását irányozza elő Kína és Európa között. A kezdeményezés megvalósulása átalakíthatja a világkereskedelmet és a gazdasági folyamatokat, illetve hatással van az útvonalak által érintett térségek társadalmi viszonyaira is. Ennek megfelelően minden országnak figyelemmel kell kísérnie az ezzel kapcsolatos eseményeket és ki kell alakítania stratégiáját. A tanulmány egy lehetséges megközelítést vázol fel a kezdeményezés megértéséhez és a hozzákapcsolódó események nyomon követéséhez. Az elképzelés alapját a neurális hálózatok modellje jelenti.

Kulcsszavak: Kína, Új Selyemút, Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés, elemzés, neurális hálózati modell

Bevezetés

Kína jelenlegi vezetője Xi Jin Ping 2013-ban két részletben (Kazahsztánban és Indonéziában) bejelentette az Új Selyemút elképzelést, melyet a Kínai Kommunista Párt beillesztett 2020-ig tartó reformtervébe (Kocsis et al 2017). A két bejelentésből kitűnik, hogy Kína a korábbinál direkter módon próbál gazdasági és infrastrukturális kapcsolatot létrehozni gazdasági partnereivel tengeri és szárazföldi útvonalakon. Ennek megvalósulása nagy volumenű, időigényes beruházásokat feltételez, melyek megvalósulása esetén megváltozhat a térség biztonságpolitikai helyzete, valamint társadalmi és gazdasági viszonyai. (Természetesen ennek a lehetséges változásnak az előjele, csak a beruházások megvalósulása után állapítható meg.) A kínai gazdaság mérete és erőforrásainak nagysága miatt az ország gazdasági döntései nagyban befolyásolják a világgazdaságot, azon keresztül pedig a globális erőviszonyokat. Emiatt az elképzeléshez kapcsolódó eseményeket folyamatosan nyomon kell követni és jól

megalapozott, kockázatokat és lehetőségeket mérlegelő döntéseket kell hozni valamennyi résztvevőnek.

A tanulmány elején elhelyezem az Új Selyemút elképzelést a kínai gazdaság fejlődésének folyamataiban, kitérek annak külpolitikai hatásaira, ezt követően egy elemzési módszert mutatok be az Új Selyemút elképzelés térbeli folyamatainak és azok hatásainak elemzéséhez. Az elemzési módszer a neurális hálózatok elméletét adaptálja a térbeli folyamatokra és összeköti a biztonsági mátrix elemzési módszerrel. Ez az elemzési lehetőség hozzásegíthet az elképzelés és a hozzá kapcsolódó események megértéséhez, viszont nem helyettesíti a többi elemzési módszer használatát.

1. Kína és az Új Selyemút kezdeményezés

Kína és gazdasága egy hosszú, több szakaszra tagolható változási folyamaton ment keresztül Mao-Ce-Tung halála óta. 1978-ban indult el a falusi reform, mely a korábbinál szabadabb gazdasági feltételeket biztosított a vidéki lakosságnak. Ezt követte a 1984-ben a városi reform, melynek során további liberalizáció történt a gazdaság számos területén (főleg az árképzésben) és a városokban. Ennek a változásoknak a gyorsasága és a hozzá kapcsolódó infláció eredményezte a 89-es eseményeket. Ezt korrekciós mechanizmusok követték. Ennek eredménye lett a szocialista piacgazdaságra való átállás folyamata, mely 1992-től indult el. Ez a reform ágyazott meg a „globális piaci reformoknak”, melyek 1999-től indultak el. Ebben a folyamatban lépett be Kína a Világkereskedelmi Szervezetbe (WTO) és ebben a fázisban találkozott a 2008-ban kezdődő gazdasági válsággal. Kína számára minden bizonnyal a gazdasági válság végét jelenti a 2013-as év, amikor bejelentették a „kínálati reformot” (Kusai 2018). A „kínálati reformhoz” szorosán kapcsolódhat az Új Selyemút elképzelés, hiszen a kereskedelem kiterjesztése és koncentrált működtetése feltételezi a kínai termékek kínálatának meglétét és növekedését. A fent leírt reformfolyamat végrehajtása során Kína előszeretettel támaszkodott a külföldi tapasztalatokra, így például a magyar gazdasági és politikai tapasztalatokra is (pl. 68-as gazdasági reformok és a rendszerváltozás). Viszont a tapasztalatok felhasználása során nem beszélhetünk teljes átvételről, hanem a beérkező megoldási lehetőségek elemzését követő, kínai viszonyokra való átalakításáról, és felhasználásáról van szó (Kusai 2017).

Kína számos nemzetközi szervezetnek tagja. Fontos állomás volt, mikor Tajvan helyett a Kínai Népköztársaság kezdte ellátni az ENSZ BT-ben a képviselőt (1971) (Jordán 2011), illetve a gazdasági fejlődésnek egy meghatározó pillanata volt, a korábban már említett

Világkereskedelmi Szervezetbe való belépés. A nemzetközi szervezetek vonatkozásában kezdeményező lépésként lehet értékelni a 16+1 együttműködés létrehozását (2012), mely Görögország kivételével a Balkán-félsziget tagállamainak, a Visegrádi Négyek országainak és a balti államoknak Kínával való kapcsolatának biztosít szervezeti keretet (Eszterhai 2017). Régebbi kínai kezdeményezés a Sanghaji Együttműködési Szervezet (2002), mely elsősorban a közép- és dél-ázsiai országok és Kína közötti elsősorban biztonságpolitikai együttműködést céloz meg (Nagy 2018). Ezek mellett Kína legkedveltebb kommunikációs módszere nemzetközi kapcsolataiban a bilaterális tárgyalások (Szunomár 2012). Az Új Selyemút Kezdeményezés ebbe a külpolitikai helyzetképbe illeszkedik, újszerűsége abban rejlik, hogy kontinensen átívelő, direkt gazdasági és infrastrukturális kapcsolatokat irányoz elő. A kezdeményezés és annak megvalósítása maga is diplomáciai eszközként használható. A kínai gazdaság nagysága, kapacitása miatt, számos államnak jelenthet lehetőséget az elképzelésben való részvétel gazdasági helyzetének diverzifikálására. Ez eredményezhet egy olyan helyzetet, hogy a kezdeményezésben való részvétel előnyei miatt keresik a kapcsolatot Kínával, így a kínai diplomácia ebből a szempontból költséghatékonyan működik. Emellett a világ minden országának el kell döntenie, hogy hogyan viszonyul a kezdeményezéshez. Ezzel kapcsolatban lehetséges: az aktív vagy passzív részvétel, a semlegesség, illetve az ellenző magatartás. A kezdeményezéshez való külpolitikai magatartás definiálást sokáig nem lehet halogatni, mert a kezdeményezés megvalósulása megváltoztathatja a világgazdaságot. Emellett a kezdeményezés lehet egy eszköz, a kínai és a kezdeményezésben résztvevő országok és Kína számára. A kezdeményezésben való részvétel és annak intenzitása ütőkártya lehet a diplomáciai kapcsolatokban, mely szélesítheti a külpolitikai mozgásteret Kína számára és a többi ország számára is. A kezdeményezéshez, sokféle módon lehet viszonyulni. Egy ország viselkedését érdekei szabják meg és az érdekeket a politikai vezetés határozza meg. Az érdekeket gyakran értékeként tüntetik fel, illetve gyakori az is, hogy egy-egy érték mentén kerül definiálásra az ország érdeke. A politikai helyzet alakulása pedig részben a pillanatnyi érdekek összjátékától függ. A politikai helyzetet pedig a megtörtént események folyamatosan alakítják. Ez megköveteli a helyzet folyamatos felülvizsgálatát, elemzését, megalapozott döntések végrehajtását (Kusai 2017).

Az Új Selyemút Kezdeményezés realizálásában, főleg a kontinenseket összekötő infrastruktúra létrehozásában még vannak tennivalók, ugyanakkor lehetséges az is, hogy a meglévő kereskedelmi útvonalak felhasználása szerves része lesz az elképzelés megvalósításának. Emellett létezhet egy olyan lehetőség, hogy az elképzelés megvalósulása során az infrastruktúra

kiépítése háttérbe szorul, és a korábbiaknál erősebb gazdasági kapcsolatok kiépítése kerül előtérbe. Ennek megvalósulása is komoly előrehaladást jelenthet.

2. Az Új Selyemút Elképzelés hálózati modellje

Az Új Selyemút nyomvonalairól számos, egymásnak ellentmondó térkép van, hivatalos verzió viszont nincs. A térképek készítése mögött lehet egy olyan szándék, hogy a térkép készítői által preferált térség gazdasági potenciálját feltüntessék (Xing 2019). A számos egymásnak ellentmondó térkép miatt merül fel igény egy olyan térképre, mely nem konkrét útvonalakat mutat be, hanem az elképzelés által potenciálisan érintett térségeket és a közöttük lévő kapcsolatokat mutatja be. Erre talán az egyik legjobb modellezés a hálózati megközelítés. Ebben a megközelítésben már jóval kevesebb térkép készült.

Napjaink egyik divatos tudományterülete a hálózattudomány. A globalizációs folyamatok gyorsulása egyre nagyobb mértékben és gyorsabban teszi lehetővé, hogy az emberek széles tömegei kapcsolatba kerüljenek egymással. Ennek megfelelően számos hálózat jön létre fizikai és virtuális terekben (Barabási 2003).

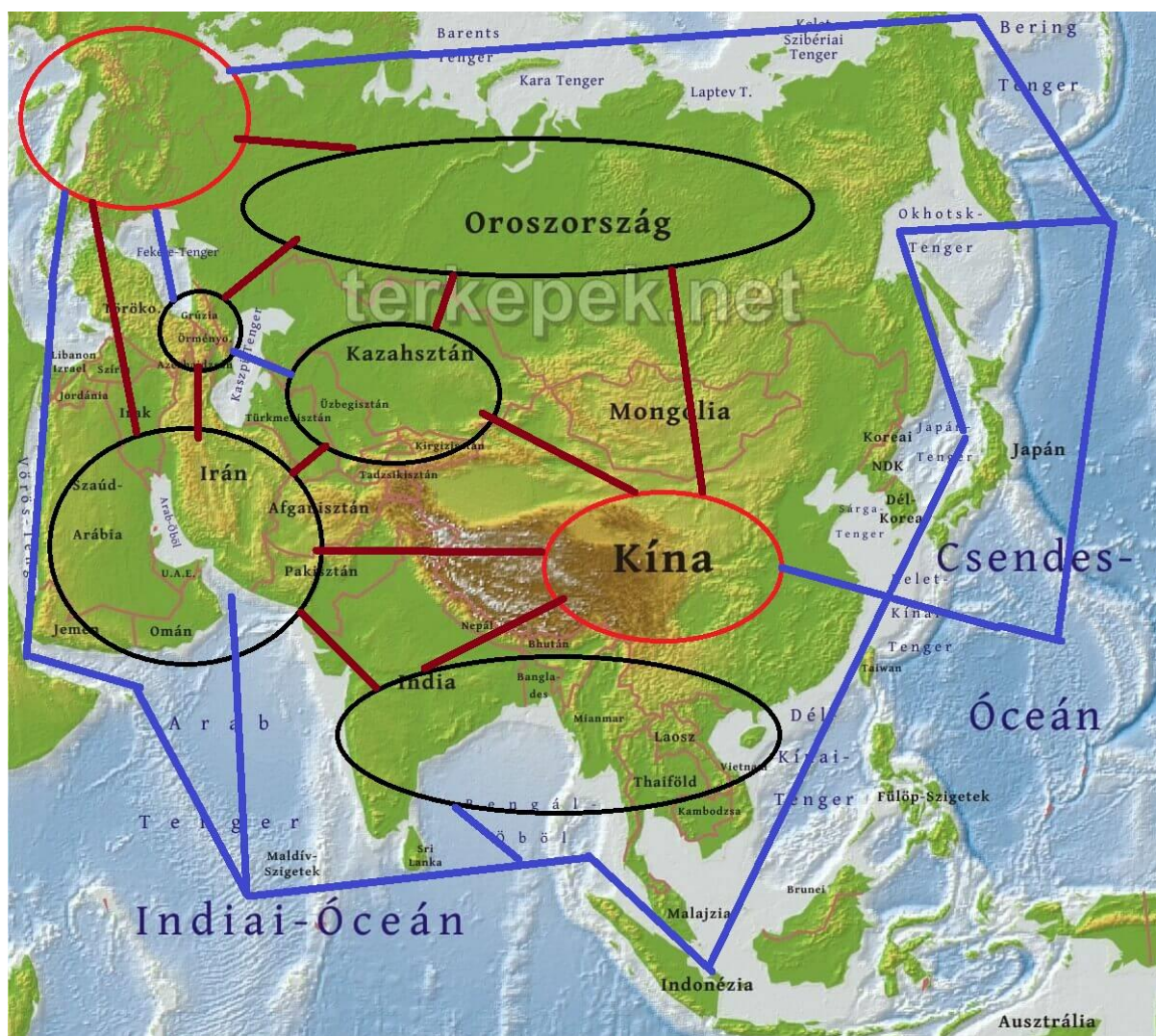
A hálózati megközelítés jelen van valamennyi tudományterületen. Ennek köszönhetően számos eltérő a hálózat fogalmát leíró definíció jött létre. A meghatározások közül Munk Sándorét tekintem mérvadónak. A definíció szerint, a hálózatok egymáshoz kapcsolt elemek rendszerei. A hálózatoknak két nagy csoportja van: a vonalas hálózatok és a kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatok. A vonalas hálózatokban, vonalak formájában megjelenő elemek kapcsolódnak egymáshoz. Erre példa lehet egy folyó hálózat. A kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatokban a tengelyek által összekötött csomópontoknak fontos szerepe van (Munk 2010).

A fent leírtak alapján a kitüntetett csomópontokkal rendelkező hálózatok alkalmasabbak az Új Selyemút elképzelés leírására. A csomópontok a leírásra kerülő hálózati modellben egy-egy földrajzi makrotérséget jelölnek. Ennek megfelelően a hálózati modell csak makroszintű elemzésre vállalkozik, így nem esik abba a hibába, hogy egy-egy konkrét útvonal lehetőséget jelöljön meg és emeljen ki.

A hálózat két végpontja Európa és Kína, a hálózat csomópontjai szárazföldön: Oroszország, Közép-Ázsia, Dél-Ázsia, Közel-Kelet, Kaukázus. Az európai végpont kijelölése mögött a két térség közötti nagy volumenű kereskedelem és az európai felvevő piaci kapacitása van. A csomópontok között van tengeri kapcsolat lehetősége, ezek a kapcsolati lehetőségek a Tengeri Selyemút koncepciójába illeszkedhetnek. A tengeri összeköttetés miatt még inkább

felértékelődik az északi tengeri útvonal lehetősége Oroszország felett, a hozzá és az Indiai-óceán felé vezető tengeri útvonalak és szorosok, a Vörös-tenger, a Perzsa-öböl, a Földközi-tenger, a Fekete-tenger és a Kaszpi-tó/tenger felhasználásának lehetősége. A Tengeri Selyemút megvalósítása magával vonja az útvonalhoz kapcsolódó térségekben (tengeri szállítási útvonalak, kikötők) az erősebb kínai jelenlétet (Szabó-Takács 2019).

A csomópontok összekötését követően megállapítható, hogy egy alacsony centralizáltsággal rendelkező hálózat jött létre. Ennek megfelelően a hálózat kevésbé sérülékeny, mert nincs olyan útvonal, melynek megszűnése esetén ne lenne másik útvonal alternatívaként. A hálózatban a tranzit térségek rendelkeznek a legmagasabb fokszámmal (hozzájuk kapcsolódó útvonalak száma), ennek megfelelően az elképzelés megvalósulása esetén ezeknek a térségeknek kitüntetett szerepük lesz (1. ábra).

1. ábra: Az Új Selyemút elképzelés hálózati rajza

(Forrás: <http://aszia.terkepek.net/> térképét felhasználva saját szerkesztés)

A fent leírt hálózatban való részvétel lehetőségének értékelése során többféle következtetést lehet levonni egy országnak. Negatív előjelű, szkeptikus megközelítés lehet, hogy az útvonal által érintett ország alárendelődhet a külföldi gazdasági érdekeknek. Pozitív megközelítés lehet, hogy az ország az elképzelés megvalósulása előtti helyzetéhez képest jobban része tudott válni a globális gazdasági folyamatoknak (Khanna 2017), ezáltal társadalmi és gazdasági nyereséghez jutott. Természetesen egy ilyen elképzelés megvalósulása átalakítja az érintett térség társadalmi és gazdasági környezetét és a tőkekoncentráció felveti gazdasági bűncselekmények kockázatát (Horváth 2013) és létrehozhat érdekellentéteket. Ezeket a problémákat ügyes politikával el lehet hárítani. A kínai külpolitika számára a legrosszabb forgatókönyv az, hogyha ellenséges viszonyba kerül partnereivel (pl. USA és Oroszország). Valamint meg kell jegyezni, hogy az elképzelés megvalósítása a távolságok és a beruházások időigényessége miatt akár több évtizedet igénybe vehet. Ez idő alatt számos politikai esemény történik és a technológia fejlődése újabb távlatokat nyithat.

3. Új Selyemút neurális hálózatként értelmezve

A hálózatoknak számos értelmezési lehetősége és modellje van. Választásom azért esett a neurális hálózatok modelljére, mert jól modellezi, hogy az események által okozott változások, hogyan terjednek a térben. A neurális hálózatok modellje az idegrendszer működésén alapul. Az élőlények testi működésének egyik fő szabálya, hogy az egyes testrészek működése kihat az egész szervezet működésére és a szervezet egészének működése kihat az egyes testrészek működésére. Példaként lehet mondani egy mozdulat megvalósítását. A központi idegrendszerből érkezik az inger, mely végül több idegsejten végig haladva eredményezi a mozdulat megvalósításához szükséges izmok helyzetének megváltoztatásához. A kiinduló, nyugalmi állapothoz képest a mozdulat végrehajtásában részvevő testrész és környezetének helyzete megváltozott (Donáth 2012).

Egy-egy esemény (például maga az infrastruktúra kiépülésének megkezdése, vagy a politikai és gazdasági helyzet változása az egyes térségekben) hatással lehet az elképzelés jövőjére, és az érintett térségek egyéb viszonyrendszerére. Tehát például az Új Selyemút elképzelés megvalósulása esetén egy térség vagy ország gazdasági és politikai helyzete megváltozik, és ez kihat direkt vagy indirekt módon számos további tényezőre (például nemzetközi szervezetben betöltött szerep, szomszédos térségekkel való kapcsolat). Ezeknek a változásoknak a nyomon követésére lehetőséget jelent a Buzan-féle biztonság szektorok elmélete (Balogh 2013) és az erre épülő biztonsági mátrix elemző-értékelő módszer (Vida 2011). Ennek megfelelően az Új

Selyemút elképzeléshez kapcsolódó eseményeket a biztonság egyes dimenzióira (katonai, társadalmi, gazdasági, politikai, gazdasági) gyakorolt hatásai alapján érdemes elemezni. A biztonsági mátrix elemzési módszer erénye, hogy nemcsak az egyes dimenziókat vizsgálja, hanem a hozzájuk kapcsolódó léptékeket (egyén, közösség/település, országos, regionális, globális). Ennek megfelelően az egyes események után legalább két biztonsági mátrix elkészítése szükséges: az egyik az érintett országról vagy régióról, a másik pedig Kína helyzetét hivatott elemezni. Új esemény bekövetkezésekor érdemes mindkét mátrixot felülvizsgálni és nemcsak az elképzelés vonatkozásában, hanem tágabb értelmezésben is.

4. Összegzés

Az Új Selyemút elképzeléshez tartozó események a benne rejlő potenciál miatt folyamatos elemzést érdemelnek. Az elemzés egyik lehetősége a neurális hálózati megközelítés, mely az elképzelés térbeli folyamataira helyezi a hangsúlyt, emellett kihangsúlyozza, hogy az elképzeléshez tartozó események hatással vannak az azon túlmutató folyamatokra (szomszédsági viszony, világ gazdaságban betöltött szerep stb.) is. A neurális hálózati megközelítést kombinálva a biztonsági leíró mátrix módszerrel lehetőség nyílik arra, hogy az egyes események a Buzan által leírt biztonság dimenziókra gyakorolt hatások alapján legyenek bemutatva, és ezáltal modellezni tudja a biztonságpolitikai helyzet változását. S legvégül említsük meg a közelmúlt egyik szomorú eseményét, az ukrán-országi háborút, mely direkt módon és az oroszok elleni szankciók által is befolyásolja a selyemút alakulását rövid és hosszútávon egyaránt.

Felhasznált irodalom:

- Balogh I.:** Biztonságelméletek, Nemzet és Biztonság, 2013/3-4. szám, Budapest, 2013. http://www.nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/nb_2013_3-4_04_balogh_istvan_-_biztonsagelmek.pdf Letöltés: 2021.05.25.
- Barabási A. L.:** Behálózva. A hálózatok új tudománya, Magyar Könyvklub, Budapest, 2003.
- Donáth T.:** Anatómia, élettan, 9. kiadás, Medicina Kiadó, Budapest, 2012.
- Horváth B.:** Az ázsiai erőegyensúly, doktori értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2013. http://phd.lib.uni-corvinus.hu/744/1/Horvath_Csaba.pdf Letöltés: 2021.05.25.
- Eszterhai V.:** A „16+1 együttműködés” bemutatása, geopolitika.hu, 2017, http://www.geopolitika.hu/hu/2017/11/01/a-16-1-egyuttmukodes-bemutatasa/#_edn23 Letöltés: 2021.05.25.

Jordán Gy.: Kína szerepe az ENSZ békefenntartó tevékenységében, Nemzet és Biztonság, 2011. október. Budapest, http://nemzetesbiztonsag.hu/cikkek/jordan_gyula-kina_szerepe_az_ensz_bekefenntarto_tevékenysegeben.pdf Letöltés:2021.05.25.

Kocsis J. B. – Komjáthy D. – Péti M.: Kína Új Selyemút kezdeményezésének bemutatása és nemzetközi értelmezései In.: Jeney László – Péti Márton – Salamin Géza (szerk.) : Az Új Selyemút Gazdasági Övezet geostratégiai és földrajzi dimenziói, Budapesti Corvinus Egyetem Gazdaságföldrajz, Geoökonómia és Fenntartható Fejlődés Intézet, 2017. pp. 13-37. <https://core.ac.uk/download/pdf/151094018.pdf> Letöltés:2021.05.25.

Kusai S.: A magyar-kínai kapcsolatok – a realizmus és értelmezési tartománya a gyakorlatban, Szabadegyetem Szeged, 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=Wv2mioqUrrs> Letöltés: 2021.05.25.

Kusai S.: Mi a kínai csoda titka? Orient Express #16, Civil Rádió, 2018. Forrás: https://www.youtube.com/watch?v=HlihZDfJo_0 Letöltés: 2021.05.25.

Li X. Mapping China's One Belt One Road Initiative, Palgrave Macmillan, 2019. ISBN 978-3-319-92201-0

Munk S.: A hálózatok fogalma, alapjai Hadmérnök V. évfolyam 3. szám, Budapest, 2010. http://hadmernok.hu/2010_3_munk.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Nagy L.: Egy ázsiai biztonságpolitikai intézmény: A Sanghaji Együttműködési Szervezet, Külügyi Szemle, XVII. évfolyam/3. szám, Budapest, 2018. pp. 49-73. https://kki.hu/assets/upload/3_Nagy_Leszle.pdf Letöltés:2021.05.25.

Parag K.: Konnektográfia, HVG Könyvek, Budapest, 2017.

Szabó A.: Takács Dávid: Magyarország és Kína kereskedelmi kapcsolatai és a bevételi hatóságot érintő kihívások, In: Zsámbokiné Ficskovszky, Ágnes (szerk.) Biztonság, szolgáltatás, fejlesztés, avagy új irányok a bevételi hatóságok működésében, Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat Budapest, 2019. pp. 218-241. [https://nkerepo.uni-](https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_oroszag_es_Kina.pdf?sequence=35)

[nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_oroszag_es_Kina.pdf?sequence=35](https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/14723/14_Szabo_Andrea_Takacs_David_Magyar_oroszag_es_Kina.pdf?sequence=35) Letöltés: 2021.05.25.

Szunomár Á.: A Kínai Népköztársaság nagyhatalmi ambíciói, szerepvállalása, és partnerei a XXI. században, doktori disszertáció, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest, 2012. <https://core.ac.uk/download/pdf/153149525.pdf> Letöltés:2021.05.25.

Vida Cs.: A biztonsági leíró mátrix, Hadtudomány, 2011/4. szám, Budapest, 2011. https://www.mhtt.eu/hadtudomany/2011/4/HT_2011_4_6.pdf Letöltés: 2021.05.25.

Hankovszki Mónika geográfus

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Fejlesztési Ügynökség

monika.hankovszki96@gmail.com

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE HÁROM KIVÁLASZTOTT JÁRÁSÁNAK BŰNÖZÉSFÖLDRAJZA

Absztrakt

Kutatásomban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye három kiválasztott járásának (Nyíregyházi járás, Vásárosnaményi járás, Baktalórántházai járás) a bűnözésföldrajzát elemeztem. A regisztrált bűncselekmények számát vizsgáltam, valamint a bűnelkövetőket lakóhelyük szerint csoportosítottam. QGIS rendszerrel dolgozva térképeket szerkesztettem, továbbá grafikonokon, táblázatokban szemléltettem az eredményeimet. Így kaptam egy átfogó képet a bűnözés területi mintázatára, sajátosságaira.

Két területi szinten vittem végig a helyzetértékelést, mégpedig az említett 3 járást hasonlítottam össze és a három járás településeit tanulmányoztam.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, bűncselekmény, bűnelkövető, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, járás

1. Anyag és módszer

A választott módszereim a következők voltak: a TeIR-ből, azaz az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből gyűjtöttem ki adatokat éves lebontásban a bűncselekményekről és a bűnelkövetőkről. A bűncselekményekről 2002-2018-ig vannak adatok a rendszerben, ebből az elkövetés helye szerint regisztrált bűncselekmény adatait boncolgattam. A bűnelkövetőkről 2002-2017-ig terjedő időszakot kísértem figyelemmel. Ezeket Excel táblázatba rendeztem, 3 éves mozgóátlagot tartalmazó grafikonvonalakat készítettem, majd a szabad és nyílt forráskódú térinformatikai rendszer segítségével, a QGIS 3.10-es verziójával dolgozva térképeket készítettem kategóriák szerint. Ezen kívül KSH statisztikai adatokból dolgoztam, vagy a Belügyminisztérium nyilvántartások oldalát hívtam segítségül. Tehát mindezzel szeretnék egy átfogó képet kapni a bűnözés területi viszonyaira, összefüggéseire.

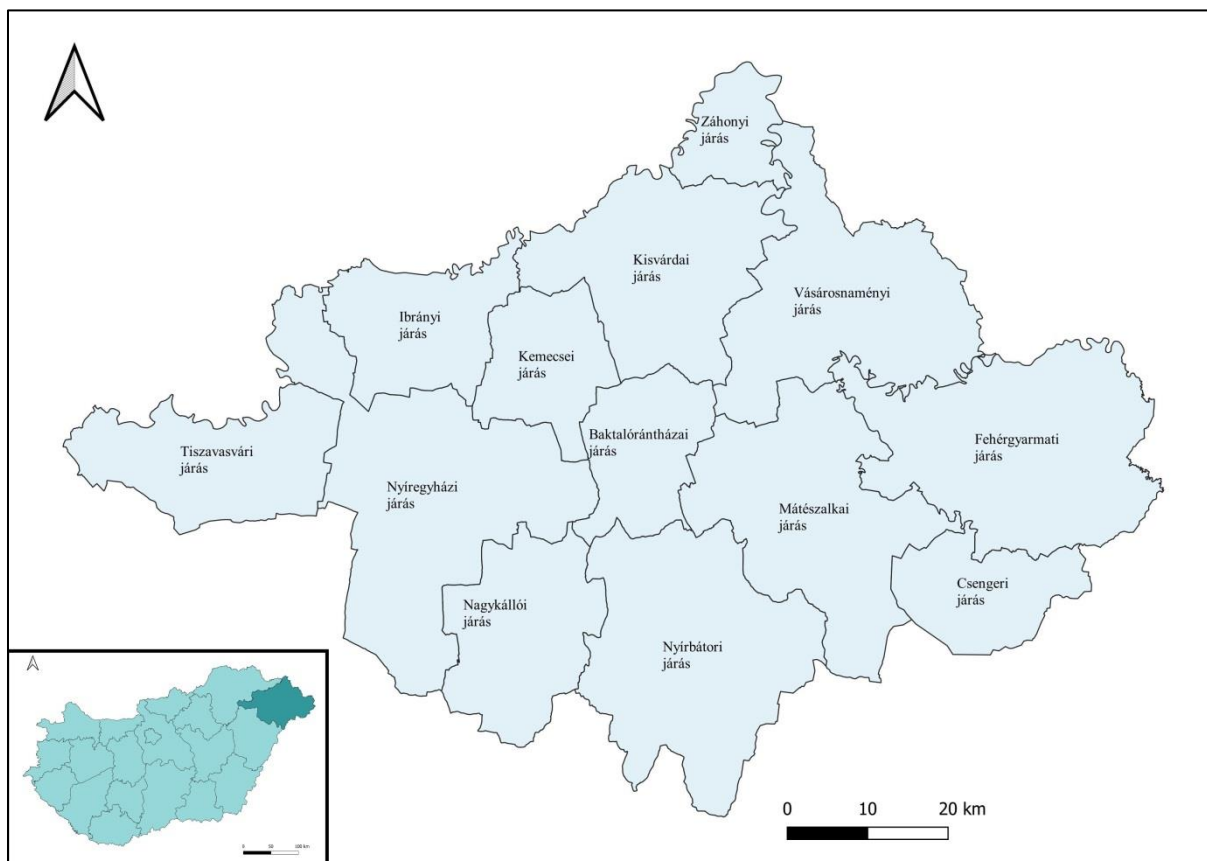
2. Hipotézisek

Hipotéziseim, kérdéseim a következők voltak:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyike a legelmaradottabb megyéknek, ami összefüggésben állhat a bűncselekmények kimagasló számával.
- A kiválasztott 3 járásnál megjelenik a mélyszegénységben élő, deprivált, jelentős részben roma származású lakosság magasabb aránya, ami összefüggésben lehet a bűnelkövetők számával.
- Mik állnak a háttérben egy-egy bűncselekmény véghezvitelkor? (szegénység, aluliskolázottság, etnikai jellemzők, munkahelyhiány, nem megfelelő biztonsági berendezés és intézkedés, esetleg elhagyatott településrész stb.)
- Milyen módja lehet a bűnözés csökkentésének a megyében vagy még alacsonyabb szinteken? Például több kamera felszerelése vagy polgárőrök, rendőrök folyamatos jelenléte a különösen veszélyeztetett utcákban, tereken stb. Milyen egyéb megoldások lehetnek a deviáns magatartás és agresszió csökkentésére?

3. A vizsgált térség bemutatása

A megyei területi egység bemutatásával kezdve Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (1. ábra) lakossága 575.102 fő (2020.01.01-jén), 13 járás és 229 település tartozik hozzá. Területe 5936,45 km². Népsűrűsége 93,57 fő/km². Lakosságát tekintve a 3., területét vizsgálva 6., népsűrűség szerint pedig az 5. helyen áll az összes megye viszonylatában, Budapestet nem figyelembe véve. Szintén 5. helyen van a települések számát illetően is. A megye az Észak-Alföldi régióban helyezkedik el Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyékkel. A legfejletlenebb régiók egyike (Tóth 2007). A megyeszékhely, Nyíregyháza megyei jogú város, az ország 7. legnépesebb városa. 2020-as adatok alapján készítettem az összehasonlításokat a Belügyminisztérium nyilvántartását felhasználva.

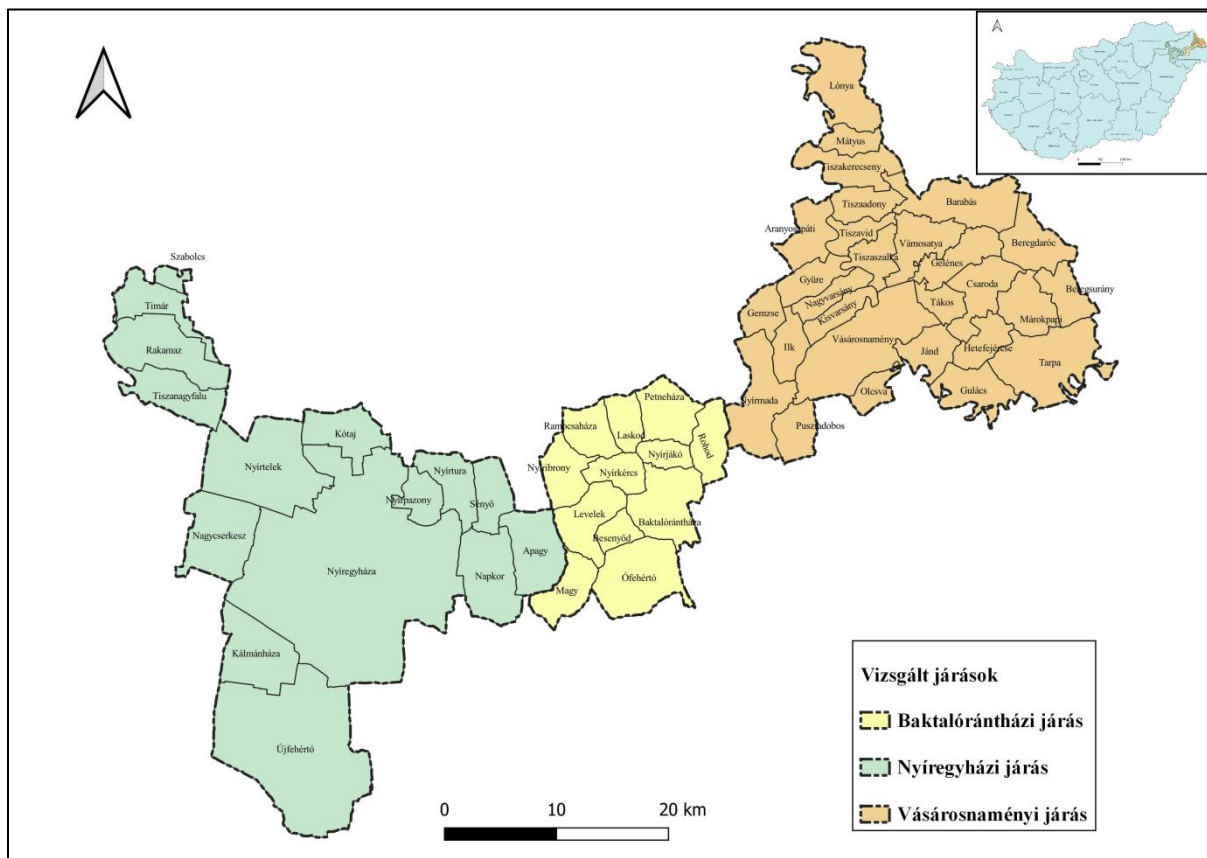

1.ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elhelyezkedése és járásai

(Forrás: Saját szerkesztés)

Az általam részletesebben vizsgált területi egységek (2. ábra) helyzetét elemezve megállapítható, hogy a **Nyíregyházi járáshoz** 15 település tartozik (4 város, 11 község eloszlásban), lakossága 169 919 fő (2018), területe és népessége is a legnagyobb a választott mintaterületeim közül. A ma is ismert formájában 2013 óta létezik a járás. Itt fontos megjegyezni, hogy kutatásomban, amikor a 2013. év előtti időszakot vizsgálom akkor is a jelenlegi járást veszem figyelembe. Területi kiterjedéséről elmondható, hogy aszimmetrikus, érdekes az északnyugati nyúlványa. Nagyvárosi településegyüttest alkot Kótaj, Nyírtelek, Nyírpazony, Nyírtura és Nyíregyháza, mint központ. A 2011. népszámlálás szerint a járásban élők 4%-a valamelyik hazai nemzetiséghez tartozónak érezte magát, ebből a legtöbben cigánynak (2,4%) vallották magukat. Vallási szempontból a katolikusok vannak többségben, kivéve Nyírturán, ahol a reformátusok és Nagycserkeszen az evangélikusok száma nagyobb (2011). A munkanélküliségi ráta magas Sényőn, Nagycserkeszen, Tiszanagyfalun, Kótajon, Timáron. A legalacsonyabb Szabolcs településen (<https://ams.foh.unideb.hu>). A járás területén áthalad az M3 autópálya, melyről lehajtó visz Nyíregyháza nyugati, déli vagy északi része felé.

Ezen kívül, az elsőrendű főutak közül a 41. számú Beregsurányig, a 4. számú Záhonyig tart. Másodrendű utak: 36. számú Polgártól Nyíregyházáig, 38. számú Tarcaltól Nyíregyházáig vezet. További számos út és mellékút kapcsolja össze a településeket. A járás legforgalmasabb vasúti csomópontja Nyíregyháza, ahonnan átszállás nélkül el lehet jutni többek között Budapestre, Debrecenbe, Miskolcra, Vásárosnaményba és Záhonyba.

2. ábra: Mintaterületem elhelyezkedése Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül
(Forrás: Saját szerkesztés a www.kormanyhivatal.hu oldal segítségével)

A **Vásárosnaményi járás**, amihez 28 település tartozik (2 város, 26 község eloszlásban), lakossága 41 314 fő és területe 618 km² volt 2018-ban. A megyeszékhelytől 50 km-re, az ukrán határtól 25 km-re (Beregsurányi határátkelő) található. Ehhez a járáshoz tartozik a mintaterületeim közül a legtöbb település, ahogy a 2. ábrán láthatjuk. A járásnak - és egyben a Bereg szívének – a központja Vásárosnamény. A város fekvését tekintve meghatározóak a folyóvizek, ugyanis Vásárosnamény közigazgatási területén belül négy folyó is megtalálható: a Tisza, a Szamos, a Kraszna és az Öreg-Túr. A Tisza Vásárosnamény és Tokaj közötti szakasza nemzetközi hajóút. Vásárosnaményon kívül még egy város, Nyírmada található a járásban. Ebben a térségben fontos szerepe van a határon átnyúló együttműködéseknek.

Az M3 autópálya Nyíregyházától ÉK-re tartva ér véget Vásárosnaménynál, a tervek között szerepel az ukrán határig való továbbépítése. Vasúti közlekedését nézve a Nyíregyháza-Vásárosnamény útvonal végállomása, és a Záhony-Mátészalka útvonal is felfűzi a járásközpontot. Nemzetiségi elemzést vizsgálva, a járásban 13,3% a cigány lakosok aránya, ami indirekten utal a hátrányos helyzetre.

A gazdasági ágat tekintve a járásban, kiemelkedő külföldi tőke Vásárosnaményban van, nevezetesen az Interspan Faipari Kft. (Swiss Krono Kft.), az almafeldolgozással foglalkozó Austria Juice Magyarország Kft., de megyei és országos szinten is elismert helyi kézben lévő vállalkozások is jelen vannak. A járás kereskedelmi és szolgáltató szektorának is 42%-a itt működik.

A **Baktalórántházai járás**hoz 12 település tartozik (1 város és 11 község eloszlásban), 19 571 fővel (2018) összesen. Területe 254,5 km². A megyében található 13 járás közül az egyik legalacsonyabb népességű (11. helyen áll). A mintaterületeim közül ebben a járásban a legmagasabb arányú a munkanélküliségi ráta a 2011-es adatok alapján (7,4%, szemben a Vásárosnaményi járás 6%-os és a Nyíregyházi járás 6,7%-os értékével) (TeIR.hu alapján). Ehhez hozzájárul az a tény is, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében itt a legalacsonyabb az 1000 főre jutó működő vállalkozások száma, sőt a baktalórántházai LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiájában (2014-2020) még azt is megjegyzik, hogy országosan a 3. legalacsonyabb. A térség magas erdősültsége eredményezi a ffeldolgozói iparág elterjedését, így megtalálható Rohodon, Baktalórántházán és Ófehértón is. Ez a járás lakosainak egyik legfontosabb munkalehetősége.

A járás területén egy elsőrendű főút (41. sz.) és egy vasútvonal halad keresztül, amely Nyíregyházát Vásárosnaménnyal köti össze, és érinti Leveleket, Magyot, Ófehértót és Baktalórántházát. A járás déli részén az M3 autópálya fut.

Hogy miért éppen ezt a 3 járást választottam? Egyrésztől Vásárosnamény a lakóhelyem és járásközpont is egyben. Nyíregyháza Szabolcs-Szatmár-Bereg megye székhelye, így a megye legnagyobb és legnépesebb városát is belefoglaltam a kutatásomba. Baktalórántháza pedig az elsők között van a legkedvezményezettebb járások rangsorában. Országos viszonylatban az 5. helyet foglalja el (1. táblázat).

Térjünk rá a járások kedvezményezettségére, hogy mit is jelent ez pontosan. A 290/2014. november 26-i kormányrendelet alapján történt ez a besorolás. A járásokat területi fejlettség alapján osztották be. Különböző mutatókat vettek figyelembe: a társadalmi és demográfiai

helyzetet, lakás és életkörülményeket, helyi gazdaság és munkaerő-piaci mutatókat, infrastruktúra és környezeti mutatókat. Ezekből készítették egy indikátort, komplex mutatót.

1. táblázat: A 3 vizsgált járás kedvezményezettsége

Járás neve	Komplex mutató értéke és rangsorszám
Nyíregyházi járás	56,11 (146.) Nem kedvezményezett
Vásárosnaményi járás	28,0 (19.) Kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal fejlesztendő járás
Baktalórántházai járás	22,13 (5.) Kedvezményezett, fejlesztendő, komplex programmal fejlesztendő járás

(Saját szerkesztés a <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400290.kor> oldal alapján)

A fejlesztendő járás definíciója kimondja, hogy az a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező járás, amelyekben az ország kumulált lakónépességének 15%-a él. Ettől kis eltéréssel a komplex programmal fejlesztendő járás fogalma, ami annyiban tér el az előzőtől, hogy az ország kumulált lakónépességének 10%-a él itt (<https://net.jogtar.hu>). Mindezek vonatkoznak a Vásárosnaményi és Baktalórántházai járásra egyaránt (1. táblázat). Megjegyzendő, hogy a legkisebb komplex mutatóval rendelkező és a rangsor alapján legalacsonyabb számú járás a leghátrányosabb helyzetű.

A településeket is besorolták ezekbe a kategóriákba a 105/2015. április 23-i kormányrendelet alapján (2. táblázat). Három nagy csoportba történt a kategorizálás. Az első a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések. A második csoport a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések.

2. táblázat: A települések kedvezményezettsége

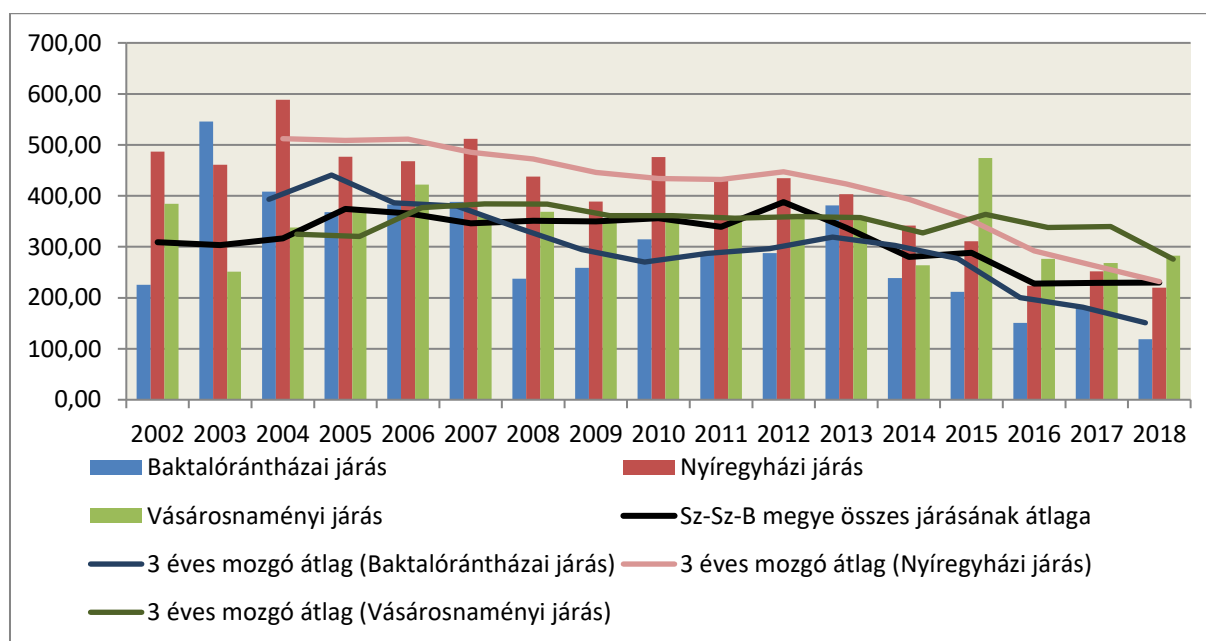
Járás neve	Települések száma összesen	Vonatkozó települések száma
Nyíregyházi járás	15	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 5 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 2 db
Vásárosnaményi járás	28	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 20 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 20 db
Baktalórántházai járás	12	Ebből munkanélküliséggel sújtott: 10 db
		Ebből társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett: 8 db

(Saját szerkesztés a <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor> oldal alapján)

Fontos megjegyezni, hogy sok esetben átfedés van a két kategorizálás között, tehát tartozhat egy-egy település mind a két kategóriába is, mint pl. a Vásárosnaményi járás esetében 17 település a 28-ból mind a két helyre be van sorolva. A harmadik csoport az átmenetileg kedvezményezett települések jegyzéke. Azok a települések olvashatóak itt, amik 2015. április 22-én társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból is elmaradtak, országos átlagot meghaladja a munkanélküliség száma, de nem szerepel a kedvezményezett települések jegyzékében. Ezek 2015. december 31-ig átmenetileg kedvezményezettnek minősülnek. A Nyíregyházi járásból Szabolcs érintett ebben, a Vásárosnaményi járásból Beregsurány, Csaroda, Pusztadobos, Tákos, Tiszaszalka, a Baktalórántházai járásból pedig Nyírkércs és Nyírkércs.

3.1. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények tükrében

Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekményeket megfigyelve a 1. diagramon látható, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye összes járásának átlaga nagyjából stagnáló, a 2012. évtől pedig redukálódni kezd, csakúgy, mint az országos trend. A Nyíregyházi járás vezet az összes bűncselekményeket illetően egészen 2015-ig, majd a Vásárosnaményi járás veszi át a vezetést a 3 éves mozgóátlag szerint. A megyeszékhely járásának értéke minden évben a 13 járás átlaga felett van, kivéve 2016-ban és 2018-ban. A Vásárosnaményi járás 3 éves mozgóátlaga és oszlopdiaagramja a megyém összes járásának átlagához szorosan illeszkedik, viszont 2013-tól a két vonaldiagram között kinyílt olló egyértelműen a Vásárosnaményi járás fölényét mutatja. A Baktalórántházai járás 3 éves mozgóátlaga 2007-ig a 13 járás átlaga felett volt, azonban ettől az évtől kezdve leginkább a megye összes járásának átlaga alá került.

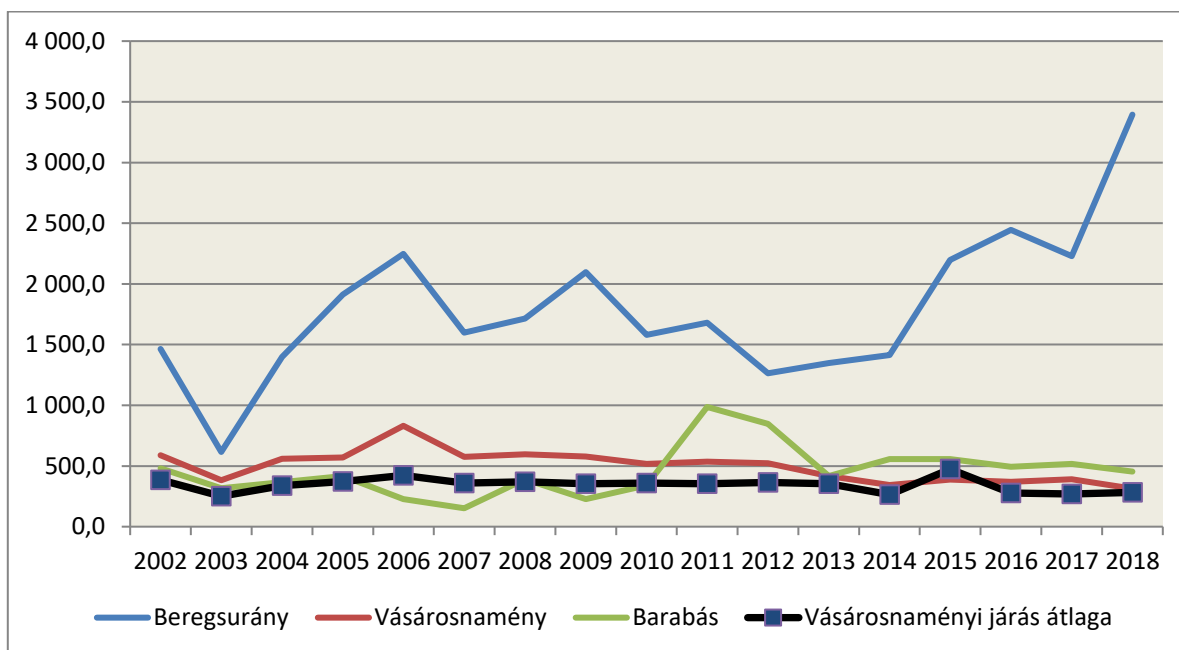
1. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve a kutatásba bevont járásokban

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

3.2. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

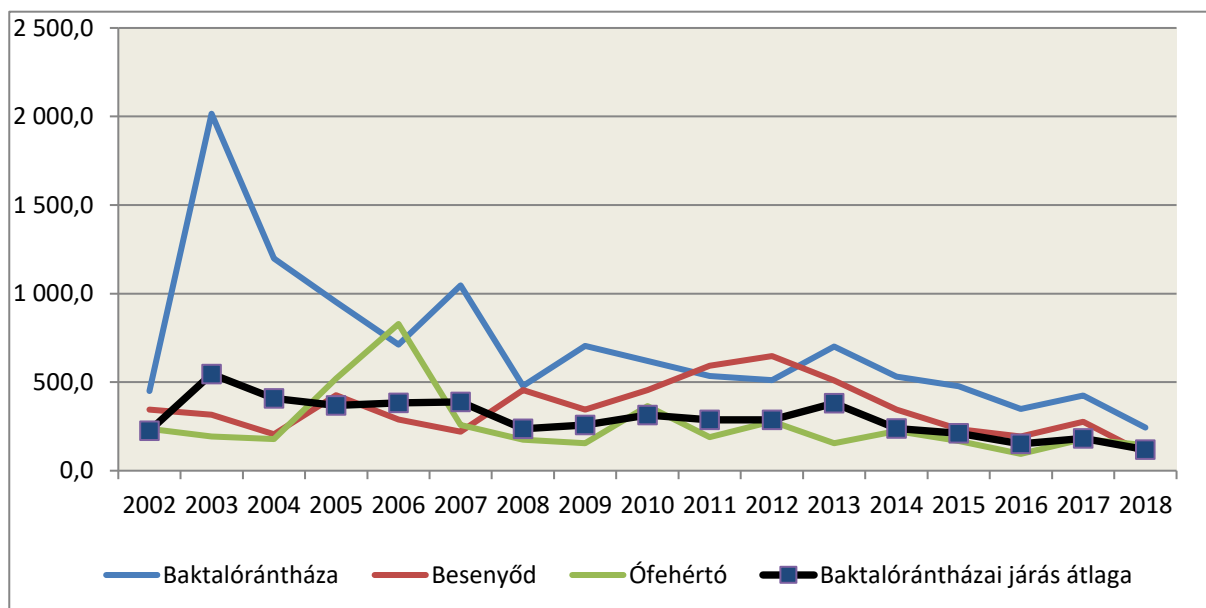
A Vásárosnaményi járásból a legrosszabb értékekkel rendelkező 3 települést láthatjuk a 2. diagramon. Elmondható, hogy Beregsurány az általam vizsgált időintervallumban, minden

évben a járás átlaga felett található, főként 2018-ban, amikor a saját maximumának értékét elérte 12-szeres különbséggel (ekkor a bűncselekmények valós száma 204). Vásárosnamény és Barabás egyik évben sem éri el vagy haladja meg Beregsurány grafikonját. Előbbi két település fut leginkább együtt a Vásárosnaményi járás átlagával.

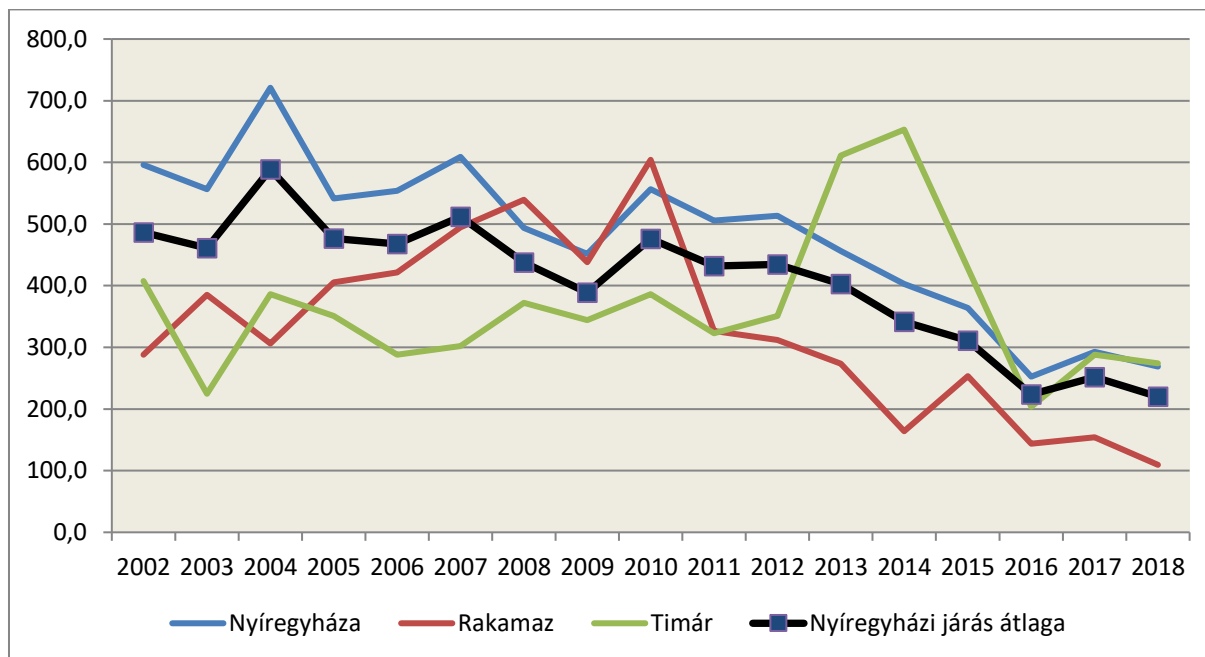
2. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Beregsurány, Vásárosnamény és Barabás településeken
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A Baktalórántházai járás területéről a 3. diagram szemlélteti a top 3 legrosszabb bűnözési fertőzöttséggel bíró településeit, amit a járásközpont vezet. Baktalórántházán rögtön az időszak elején 2002-ről 2003-ra hatalmas változás történt, 172 db esetről 770-re nőtt a bűncselekmények száma (4,5-szeres emelkedés). A következő évre némileg csökkent ez a kilengés, de sajnos így is folyamatosan a járás átlaga felett halad. Besenyőd és Ófehértó községek inkább a járás átlaga körül mozognak. Besenyődön a legtöbb bűncselekményt 2012-ben regisztrálták (47 db), Ófehértón 2006-ban (218 db).

3. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Baktalórántháza, Besenyőd és Ófehértó településeken
(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A 4. diagram a Nyíregyházi járás 3 legfertőzöttebb területét mutatja be. Nyíregyháza vonaldiagramja kivétel nélkül a járás átlaga felett halad, azonban megfigyelhető, hogy a járás párhuzamosan követi a megyeszékhely tendenciáját, ha Nyíregyháza értékei emelkednek vagy csökkennek, akkor a járás átlaga is hasonlóan tesz. Rakamaznál szinte állandó növekedés mutatkozik egészen 2010-ig, ekkor éri el a maximumát, 298 esetszámot, ezek után 2011-től végig a járás átlaga alatt lesz. Timár bűnözési fertőzöttsége 2012-ig a járás átlaga alatt volt, aztán 3 évig felette, ekkor Nyíregyházát is jelentősen meghaladta, majd 1 évre süllyedt csak az átlag alá, ezt követően ismét megelőzte azt.

4. diagram: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Nyíregyháza, Rakamaz és Timár településeken

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

Szemléltetésképpen a 3. táblázatban feltüntettem a legkevésbé fertőzött településeket.

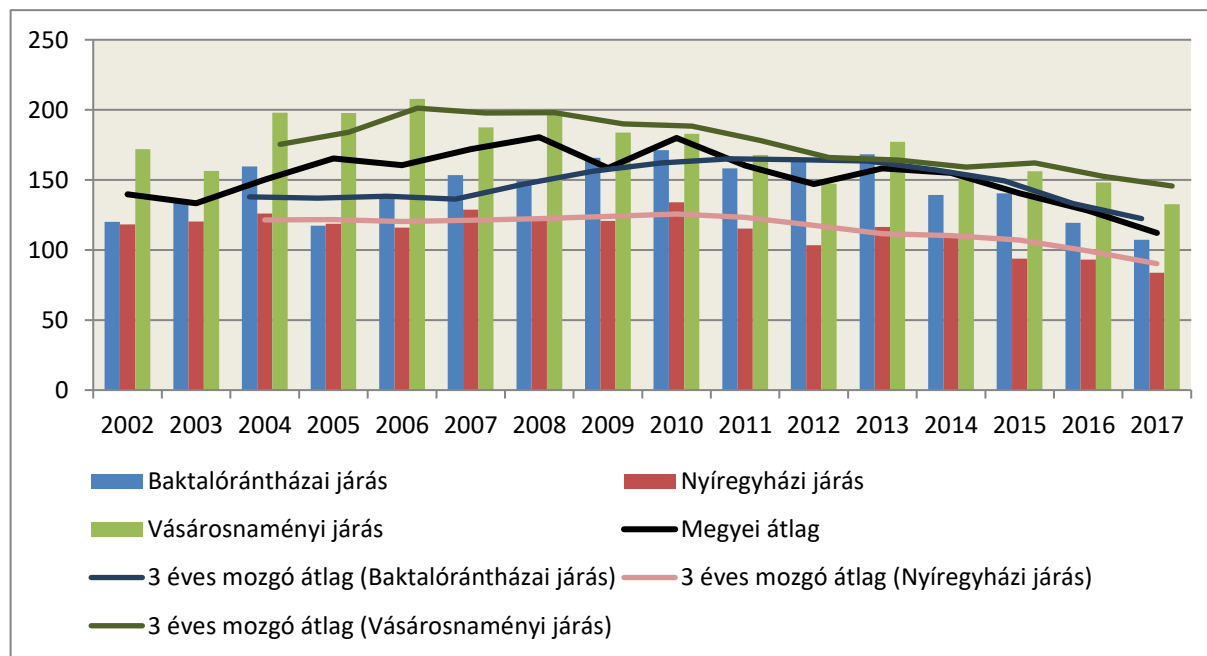
3. táblázat: A kutatásba bevont járások legkevésbé fertőzött települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve)

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Vásárosnaményi járás	Vámosatya	79,16
	Tiszaszalka	106,55
	Tákos	116,01
Baktalórántházai járás	Laskod	73,10
	Nyírkércs	102,51
	Petneháza	116,45
Nyíregyházi járás	Sényő	112,46
	Nyírpazony	118,28
	Kálmánháza	124,40

3.3. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

Az általam vizsgált 3 járás közül egyértelműen látszik az 5. *diagramon* a Vásárosnaményi járás 3 éves mozgóátlagának domináló helyzete, ami a 16 év alatt végig a megye járásainak összesített átlaga felett halad, viszont mégsem ez a járás Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legrosszabb mutatókkal rendelkező területe, ugyanis – sorrendben – megelőzi a Tiszavasvári-, a Fehérgyarmati- és a Nyírbátori járás is. Mintaterületemen 2006-ban regisztrálták a legtöbb bűnelkövetőt (769 fő). A Baktalórántházai járás 3 éves mozgóátlaga a megyei átlag körül fut, hol alatta látható, hol pár évben meghaladja, aztán szorosan követi azt. 2010-ben volt a legmagasabb a bűnelkövetőinek száma (337 fő). A Nyíregyházi járás értékei egyszer sem érik el a megye összes járásának átlagát, szinte stagnál az időszak folyamán, sőt a 16 év átlaga alapján a legkedvezőbb helyzetű járás (10 évben is a legelső helyen áll a legkevesebb bűnelkövetőket tekintve).

A 2013. évtől mind a 3 járás csökkenő tendenciát kezd felvenni, de ez közel sem akkora mértékű, mint a regisztrált bűncselekmények esetében.

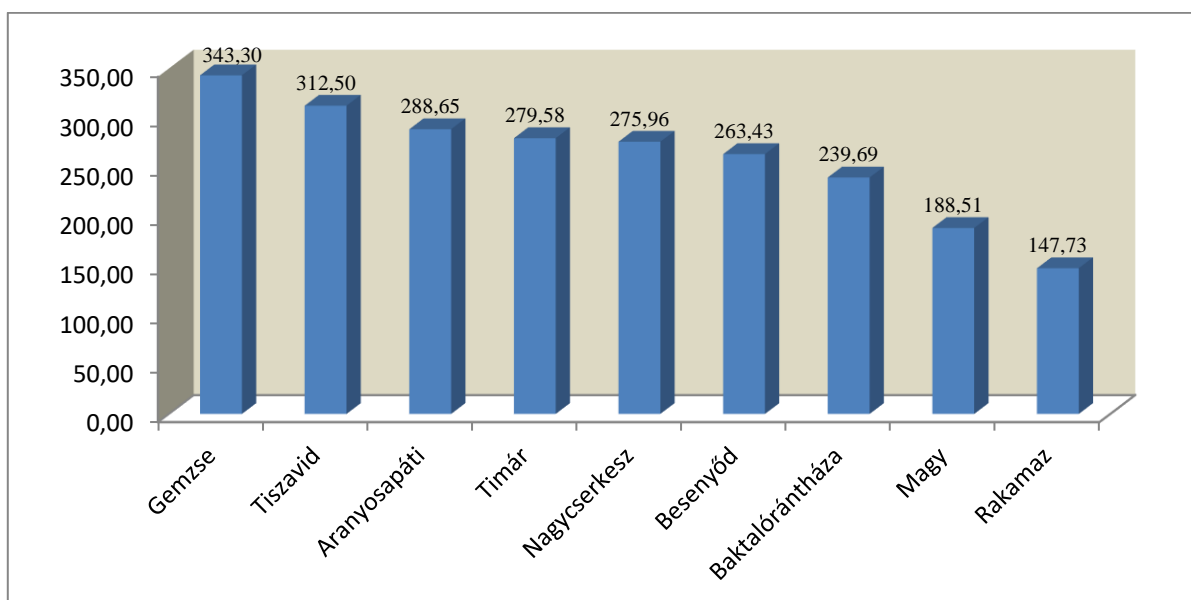

5. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők száma 10.000 főre vetítve a kutatásba bevont járásokban

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

3.4. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

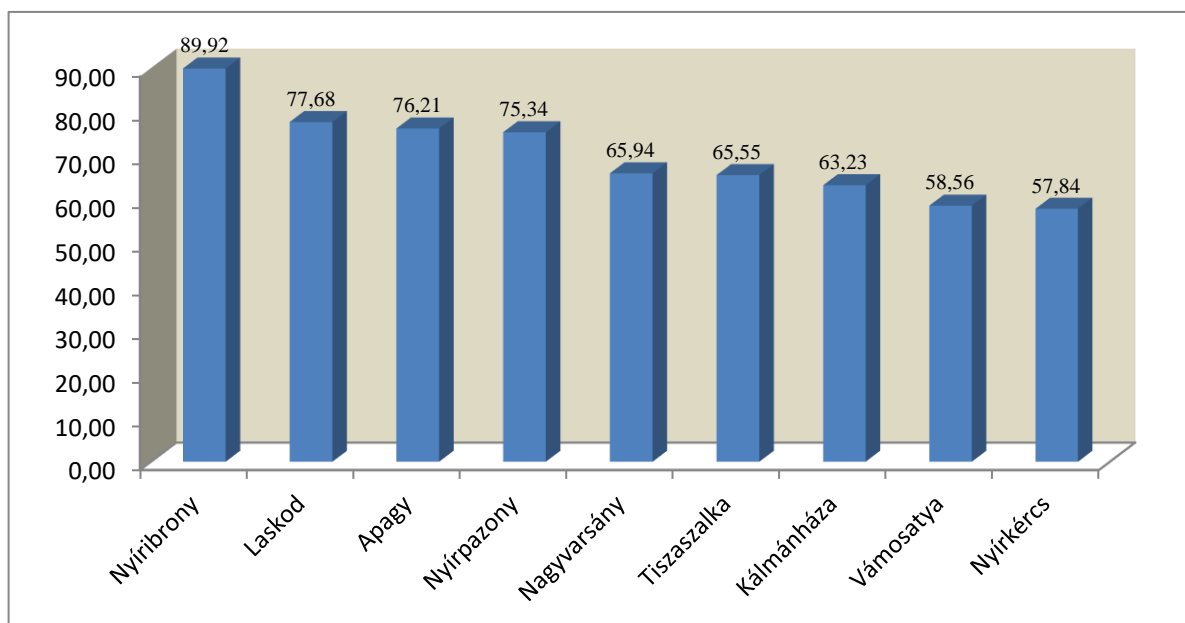
A 6. diagramon mind a 3 járásból kiemeltem a 3 legtöbb bűnelkövetővel rendelkező települést a 2002-2017. év közötti időintervallumot átlagolva. Nem meglepő, hogy a diagramon szerepel Tiszavid, Timár, Nagycserkesz, Besenyőd, Baktalórántháza és Rakamaz, hiszen több bűncselekménytípusnál is az élen jártak. Csak Rakamaz volt a 9 település közül, ami a megye összes járásának átlaga alatt volt. A 7. diagramon azokat a településeket láthatjuk, ahol a legkevesebb bűnelkövetőt regisztrálták. Közülük Laskod, Nyírpazony, Vámosatya és Nyírkércs a bűncselekmények számánál is a legkedvezőbb képet mutatta, így nem ért meglepetésként, hogy ezen a diagramon szintén szerepelnek.

6. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők 10.000 főre vetítve a 3 járás leghátrányosabb településein (3 db település/járás)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak átlaga 152,55)

(Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

7. diagram: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők 10.000 főre vetítve a 3 járás legjobb helyzetű településein (3 db település/járás)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye járásainak átlaga 152,55)

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a nyilvántartó adatai alapján)

A 6. diagram alapján jellemeztem mind a három járásból a legrosszabb értékekkel rendelkező településeket. **Gemzse** a 2011-es népszámláláskor 836 fő lakónépességű volt a KSH szerint (a nyilvántartó 2011-ben 903 főt regisztrált, a TeIR 816 főt). A KSH alapján a lakosság 46,4%-a református vallású, etnikai összetétele 88%-ban magyar, 19%-ban cigány (roma), 11,5% pedig nem válaszolt. 100%-nál magasabb érték amiatt alakul ki, hogy vannak, akik nem csak egy identitáshoz kötődnek. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 40,8% (816 főből 333 főt jelent). Az országos átlag 25,68%, a megyei átlag 34%. A lakosság 41,18%-a eltartott, 21,81%-a foglalkoztatott, 31,62%-a inaktív kereső, 5,39%-a munkanélküli.

Timár község a Nyíregyházi járáson belül az egyik olyan település, amely az összes regisztrált bűncselekménynél az élen járt, és most a bűnelkövetők számát tekintve is. A KSH 1381 főt számlált (2011-ben) a területen, ehhez viszonyítva 74,6%-ban katolikus (görög és római katolikus), nemzetiségi megoszlása 90,9% magyar, 6,2% roma, 9,1% nem válaszolt. Maximum általános iskolát végzetek az aktív korúak közül 39% (a TeIR 1336 fős népességszáma alapján 521 fő). Az országos és megyei átlagot is meghaladja ez az arány. A lakosság 37,28%-a eltartott, 27,32%-a foglalkoztatott, 28,44%-a inaktív kereső, 6,96%-a munkanélküli.

Besenyőd a Baktalórántházai járás területén olyan község, ami az összes regisztrált bűncselekményeknél vezette a rangsort. Nincs ez másképp a bűnelkövetőknél sem. A Központi Statisztikai Hivatal 685 főt jegyzett fel 2011-ben, míg a TeIR 669 lakost. Az előbbi oldalról kigyűjtött adatok azt igazolják, hogy a lakosság 47,8%-a református és elég sokan (37,4%) nem kívántak választ adni. Továbbá a helység lakóinak 66,8%-a magyarnak, 2,8%-a romának vallotta magát, 33% itt sem nyilatkozott. A legfeljebb általános iskolát befejezettek száma az aktív korúakra vetítve 43,2% (a TeIR 669 fős népességszáma szerint 289 fő). Itt is túllépi ez az érték a megyei és országos átlagot. A lakók 35,13%-a eltartott, 25,11%-a foglalkoztatott, 27,35%-a inaktív kereső, 12,41%-a munkanélküli.

A 7. *diagram* szerint vizsgáltam mind a három járásból a legjobb helyzetben lévő településeket is. **Nyírkércsről** származik a legkevesebb bűnelkövető lakosságszám arányosan mind a 3 járást tekintve. A KSH 821 főt regisztrált, a TeIR azonban 794 lakost. Vallási szempontból 47,5% református, 38% katolikus (görög és római katolikus). Etnikai összetétele 91,2% magyar, 0% roma, 8,8% nem adott választ. Maximum általános iskolai végzettségűek aránya az aktív korúak közül 28% (a TeIR 794 fős népességszám mintájára ez 222 főt jelent). A község lakosainak 23,43%-a eltartott, 37,53%-a foglalkoztatott, 31,74%-a inaktív kereső, 7,30%-a munkanélküli. **Vámosatya** - csakúgy, mint Nyírkércs - az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekményeknél élen jár a legalacsonyabb értékeivel. A KSH 573 főt számolt a községben 2011-ben, a TeIR 565 személyt. A lakosság döntő többsége református (74,2%), 10,4% római katolikus, 5,3% vallási felekezethez nem tartozik, 7,6% nem nyilatkozott. A népesség 94,7%-ban magyar, 5,1%-ban roma, 5,3% nem nyilvánította ki etnikai kötődését. Az aktív korúakon belül legfeljebb általános iskolai végzettségű 29,8% (a TeIR 565 fős lakónépessége alapján 168 fő). A község 24,78%-a eltartott, 35,58%-a foglalkoztatott, 38,76%-a inaktív kereső, 0,88%-a munkanélküli (5 fő).

Kálmánháza kiemelkedő volt szintén az összes bűncselekmények kis arányát tekintve. A KSH 1938, míg a TeIR 1918 lakót regisztrált itt. Az 1938 fő 54,5%-a katolikus (római és görög), 13,5%-a evangélikus, 5,8%-a református, 6,1%-a vallási közösséghez nem tartozik és 19,3% nem kívánt válaszolni. A népesség 88,5%-a magyar, 0,1% roma, 11,5% nem válaszolt. Az aktív korúak 25,9%-nak legfeljebb általános iskolai bizonyítványa van (a TeIR-ben megadott 1918 fős adatból 497 fő tartozik ebbe a csoportba). A lakosság 28,73%-a eltartott, 35,09%-a foglalkoztatott, 30,14%-a inaktív kereső, 6,05%-a munkanélküli.

4. Következtetések

Összehasonlítva a 6. és 7. *diagramok* településeinek mutatóit a következők állapíthatóak meg. Először a romák jelenlétének arányát vettem össze a legtöbb bűnelkövetővel rendelkező települések és a legkevesebb bűnelkövetőjű településekkel. Az előbbieknél (6. *diagram*) Aranyosapáti 38,6%, Nagycserkesz 28,1%, Baktalórántháza 24%, Gemzse 19%, Magy 7,9%, Tiszavid 6,2%, Timár 6,2%, Rakamaz 4,8%, Besenyőd 2,8% roma lakossággal rendelkezik. Ezeknek a százalékoknak vettem az átlagát (mely azt jelenti, hogy a 9 településnek az átlaga), ami 15,29%. Velük szemben a 7. *diagramon* szereplő kedvező helyzetű 9 település átlaga csupán 2,1%. Itt többségében a helységeken a romák megoszlása 0-0,7% között alakult, kivéve Laskod 8,1%-kal, Vámosatya 5,1%-kal és Nyíribrony 4,4%-kal. Ezek alapján látható, hogy ahol magas a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők és/vagy bűncselekmények aránya ott nagyobb a romák előfordulása. Persze vannak kivételek, például Aranyosapáti a bűncselekménynél nem emelkedett ki az elsők között, csak a bűnelkövetőknél vagy Besenyőd kis százaléka (2,8%) cigány, mégis vezeti a rangsort a leghátrányosabb települések között. Laskod is egy kivételes település, hiszen 8,1%-os cigány lakosával ott van az élmezőnyben a legjobb helységek között. Az egyik oka a romák bűnözésének az lehet, amit Póczik (2003) ír róluk: „Az iskoláztatást alulértékelő és a többségi társadalmak intézményeivel való együttműködést elutasító hagyományrendszerük hátrányos helyzetbe hozza őket az oktatásban. Igen magas körükben a visszamaradott, magatartási zavarokkal küszködő gyermekek aránya.” Kutatásában börtönbüntetésre ítélt (magyar, asszimilálódóban lévő transzietnikai és cigány) férfiakat kérdeztek ki, melyből kiderült, hogy az elkövetők jelentős része nagycsaládból származik, a cigányok felé haladva egyre nagyobb arányban fordul elő az állami gondozásban felnőtt, javító intézetes háttérrel rendelkező, családjában bűnözői múlttal bíró, fiatalkorúak börtönében raboskodó személy. Rájuk inkább jellemző, mint a magyarokra, a csoportos bűnelkövetés, a céltudatosság, de a pontos megtervezés már nincs jelen. Válaszaikból kiderült, hogy tipikusan előfordul az elítéltek túlzott alkoholfogyasztása és a droghasználat a börtönbüntetésük előtt.

Mivel egyértelműen nem lehet kijelenteni, hogy onnan származik a legtöbb bűnelkövető és ott regisztrálnak a legtöbb bűncselekményt, ahol arányosan több roma lakos él (lásd Aranyosapáti vagy Besenyőd, Laskod), így többféle tényezőt is megvizsgáltam, mégpedig Mátyás (2020) és Tóth (2007) szakirodalmainak olvasása nyomán. Mátyás (2020) a Lechner Tudásközponttól (2016) idézve megjegyezte, hogy a járások kedvezményezettiségi beosztása szorosan összefügg a bűncselekmények gyakoriságával, viszont én egy szinttel lentebb, a települések besorolását

és a bűnözési fertőzöttségüket hasonlítom össze. A Nyíregyházi járásból nem véletlen, hogy Nagycserkesz és Timár társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településekhez, valamint a jelentős munkanélküliséggel sújtottakhoz tartozik, ugyanis itt a bűnesetek és bűnelkövetők száma is magas. Sényő a jelentős munkanélküliséggel veszélyeztetettek közé sorolható, mégis az egyik legkedvezőbb értékekkel büszkélkedő település. Kótaj és Tiszanagyfalu is ebbe a kategóriába került, de náluk sem mondható el a bűnözés folyamatos jelenléte, átlagos települések. Rakamaz város bűnelkövetőit és bűncselekményeit nézve a negatív rangsort vezeti, még sincs benne egyik kedvezményezett csoportban sem. Baktalórántházáról, Besenyődről és Magyról származik a legtöbb bűnelkövető, ha a járást végignézzük, emellett az említett első két település a bűncselekményeknél is rossz helyen áll. Besenyődöt és Magyot bele is vették a jelentős munkanélküliséggel sújtott, sőt a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális helyzetből adódó kedvezményezések közé is. Baktalórántházán magas a munkanélküliség, de meglepő módon Nyíribronyban, Laskodon és Petneházán is, ennek ellenére utóbbi 3 település a legjobb mutatójú a járásban. Ezek a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális tényezőt tekintve is támogatottak. A Vásárosnaményi járásból Tiszavid volt a legkiemelkedőbb a bűncselekményeket megfigyelve, mindkét osztályba be is sorolták, aztán Vásárosnamény, Beregsurány átmenetileg kedvezményezett besorolású. Gemzse és Tiszavid hátrányos a munkanélküliségét, társadalmát, gazdaságát és hálózati ellátottságát figyelembe véve a települések jegyzéke szerint. Ezen a két településen él a legtöbb bűnelkövető a járásból. Vámosatya büszkélkedhet a legjobb értékeivel a bűnelkövetőket és a bűncselekményeket illetően is, különös módon mégis munkanélküliséggel veszélyeztetett és fejlesztendő település.

Visszatérve Tóth Antal és Mátyás Szabolcs javaslataihoz, úgy gondoltam, hogy az iskolai végzettséget, mint kriminalitást befolyásoló tényezőt is elemeznem kell. A legtöbb bűnelkövetőt regisztráló települések (6. *diagram*) legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának átlaga 39,3% az aktív korúakon (15-59 évesek) belül. A legkevesebb bűnelkövetőt számláló települések (7. *diagram*) összátalaga 25%. Fontos észrevétel, hogy a 7. *diagram* települései közül Nyíribronyban a legmagasabb (37,9%) a maximum általános iskolát végzettek százaléka, ami inkább a magas bűnelkövetőjú helységekre jellemző (Baktalórántháza (33,3%), Nagycserkesz (34,3%) és Magy (33,9%) értékét is megelőzi). Laskod községében is 35%-os a legfeljebb általános iskolát végzettek aránya, ugyanakkor a bűnelkövetők és bűncselekmények száma nagyon alacsony. Aranyosapáti is egy kivételes település, amiatt, mert hiába nagy (46,2%) a maximum csak általános iskolai bizonyítványt megszerzők átlaga, vagy

a roma lakosok (38,6%) eloszlása, ennek ellenére nincs az élményben a bűncselekményeknél, de a bűnelkövetőknél már igen.

Az utolsó indikátor, amit tanulmányoztam az a foglalkoztatási összetétel. A 6. *diagram* településeinek foglalkoztatottsági átlaga 25,77%, 31,01% inaktív kereső, 36,09% eltartott és 7,12% munkanélküli (Besenyődön kiugróan magas 12,41% a munkanélküliek aránya és Kótajon 9,6%, a többi településen 4,21-7,82% közötti (furcsa, hogy Tiszaviden csak 4,21%)). A legkevesebb foglalkoztatott Gemzsén van (21,81%) a 9 település közül. A 7. *diagram* helységeinek foglalkoztatottsági átlaga 35,85%, 33,10% inaktív kereső, 24,84% eltartott, 6,20% munkanélküli (a legtöbb foglalkoztatott Nyírpazonyban van (40,65%), és a legkevesebb inaktív kereső is (25,84%), Nyíribronyban pedig a legtöbb munkanélküli (9,46%), ami Kótaj értékéhez közelít. Nem véletlen, hogy Nyíribrony, Kótajt, Besenyődöt és Nagycserkeszt is a jelentős munkanélküliséggel sújtottak közé kategorizálták.

5. Összegzés

Kutatásom eredményeit a felállított hipotéziseimre adott válaszok során foglalom össze. Az első feltételezésem ez volt: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyike a legelmaradottabb megyéknek, ami összefüggésben állhat a bűncselekmények kimagasló számával. Az egy főre jutó GDP alapján 2000 óta az utolsó előtti helyen áll, a lakosság iskolázottsági szintje elmarad az országos átlagtól, a diplomások és szakképzettek alacsony száma közül is sokan elvándorolnak. Az összes bűncselekményeket illetően átlagos helyzetben van a megye, némely esetben az élen jár a negatív rangsorban. A bűnelkövetők nagy többsége is innen származik az összes megye közül. Tehát ezek alapján kimondható, hogy korreláció van az előbb leírtak között.

A következő feltevésém így szól: A kiválasztott 3 járásnál megjelenik a mélyszegénységben élő, deprivált, jelentős részben roma származású lakosság magasabb aránya, ami összefüggésben lehet a bűnelkövetők számával. A kijelentés első fele igaz, hiszen a járásokon belül vizsgálódva Baktalórántházán, Gemzsén, Aranyosapátiban, Nagycserkeszen a bűnelkövetők és a romák aránya is kiemelkedik. A legrosszabb és legjobb helyzetben lévő települések (roma) etnikumát összehasonlítva nem minden helysége lehet ráhúzni ezt a feltételezést, mivel voltak köztük kivételek: Vámosatya 5,1%-a, Laskod 8,1%-a, Nyíribrony 4,4%-a cigány, ennek ellenére a legkedvezőbb települések közé kerültek. Döntő többségében ettől függetlenül a romák jelenléte ott van a bűnözési szempontból hátrányos helyeken.

Arra a kérdésemre, hogy „Mik állnak a háttérben egy-egy bűncselekmény véghezvitelkor? (szegénység, aluliskolázottság, etnikai jellemzők, munkahelyhiány, nem megfelelő biztonsági berendezés és intézkedés, esetleg elhagyatott településrész stb.)” az alábbi választ adom. Először is különféle indikátorokat figyelembe lehet venni a bűnözésföldrajz vizsgálatokor, mint például a demográfiai viszonyokat (élveszületések, halálozások, természetes fogyás, szaporodás), település lakosságát (ezt elemeztem, de lehet korcsoportok, nemek szerint is jellemezni, stb), település funkcióját, település méretét, iskolai végzettséget, oktatási intézmények jelenlétét, településszerkezetet vagy a közlekedést a teljesség igénye nélkül (Mátyás, 2020). Ezekből a befolyásoló tényezőkből én a vallási, etnikai, foglalkoztatási szintű és általános iskolai végzettségi összetételt néztem meg. Körvonalazódott, hogy a legtöbb bűncselekményt Baktalórántházán, Besenyődön, Rakamazon, Timáron (Tiszaviden), követték el, a legtöbb bűnelkövető is ezekről a településekről származik és még Gemzséről, Aranyosapátiból, Magyról, Nagycserkeszről. Ezek közül is Aranyosapáti foglalkoztatási szempontból, romák arányát tekintve a legrosszabb helyzetű, sőt magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (az aktív korúakon belül) is. Nem sokkal marad le Nagycserkesz sem ebből a nézőpontból (alacsony foglalkoztatottságú, a munkanélküliség nagyfokú, a roma lakosai jelentős hányadúak). Gemzsén szintén kevés a foglalkoztatott, meghatározó a cigányság és mérvadó a maximum csak általános iskolát végzettek. Besenyődön is alapvető súlyú a csupán általános iskolát befejezettek aránya, ami mellé domináns munkanélküliség járul. Baktalórántháza a romák eloszlásánál vezet az indikátorok közül. A legjobb közbiztonsággal bíró települések Tizzaszalka, Apagy, Nagyvarsány, Nyírpazony, Nyírkércs, mellettük nem sokkal ott van Nyíribrony, Laskod és Vámosatya, amik próbálnak felzárkózni még jobban, de így sincsenek rossz státuszban.

Az utolsó felmerült kérdésem az volt, hogy milyen módja lehet a bűnözés csökkentésének a megyében vagy még alacsonyabb szinteken. Az általam olvasott szakirodalmakban (Tóth, 2007; Mátyás, 2020, Dávid et al 2007) a következőket javasolják, pár saját gondolattal kiegészítve: az önkormányzat és a rendőrség kapcsolatának erősítése, mélyítése (ha releváns bűnmegelőzési tanácsot lehet létrehozni Hajdúböszörmény példájára); infrastruktúra fejlesztése (közvilágítási lámpatestek számának növelése, korszerűsítése). Fontos a biztonságos építészeti bűnmegelőzés; a szegregációs folyamatok megállítása (ne tudjanak bűnszervezetek kialakulni); a „hot spot” típusú helyeken polgárőrök és kamerarendszer létrehozása; helyi szintű rendőrségi hírlevél lakosokhoz való juttatása; lakossági fórumok szervezése, továbbá a

közvetlen és kétirányú kommunikációs csatornák működtetése, amelyekre kitűnő platformot nyújtanak a közösségi médiafelületek (Vári, 2017, 87).

Felhasznált irodalom

- Dávid L. – Molnár F. – Bujdosó Z. – Dereskey A.** (2007): Biztonság, terrorizmus, turizmus. Gazdálkodás 51 (különkiadás), pp. 161-166
- Erdei G.** (2014): A bűnözésföldrajz elméleti és gyakorlati összefüggései. Doktori értekezés, NKE Hadtudományi Doktori Iskola.
- Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.** (2016): Bűnmegelőzés térinformatikai eszközökkel. 86-87
- Mátyás Sz. – Bói L. – Frigyer L. – Nyitrai E.** (2019): Településszerkezet és kriminalitás. Nemzetbiztonsági Szemle. 2019/7/1 42-51
- Mátyás Sz.** (2020): Bűnözésföldrajz. Egyetemi jegyzet. Didakt Kiadó, Debrecen. 6.,12.,50.
- Póczik Sz.** (2003): A roma kisebbség egyes szociológiai és kriminológiai problémái. Kriminológiai tanulmányok 40. Országos Kriminológiai Intézet, Budapest. 99
- Tóth A.** (2004): A kriminálgeográfiai kutatások aktualitása hazánkban. Debreceni Szemle 1. 13-24
- Tóth A.** (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Doktori értekezés, Debrecen
- Vári V.** (2017): A média és a rendőrség iránti bizalom, Magyar Rendészet, 2016 : 4 pp. 73-91, 19 p.

Internetes források

https://ams.foh.unideb.hu/sites/ams.foh.unideb.hu/files/acta_ms_vol6_no18-19_-_01_malakuczine.pdf

www.kormanyhivatal.hu

<https://www.teir.hu/>

<http://www.baktaleader.hu/src/hfs.pdf> (Baktalórántházai LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiája (2014-2020))

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1400290.kor>

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor>

<https://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak?stat=kozerdeku>

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/tarsatlasz.pdf>

https://www.ksh.hu/apps/hntr.main?p_lang=HU

<https://www.teir.hu/helyzet-ter-kep/>

Panyi Tibor geográfus hallgató

Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar

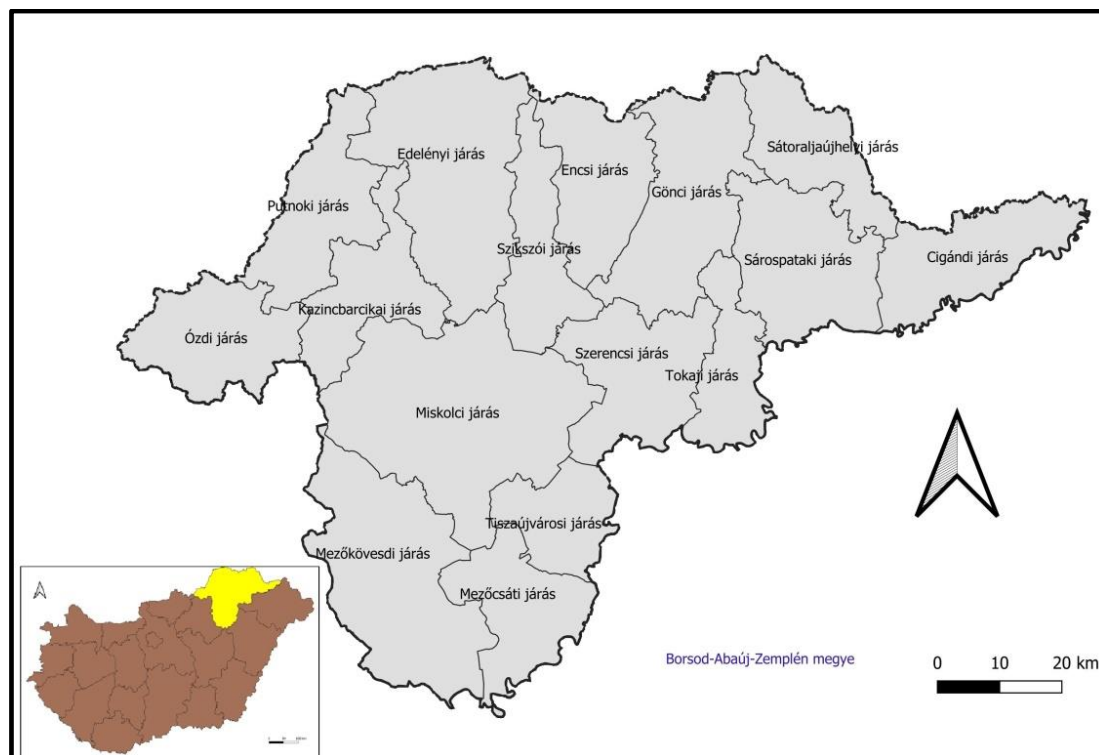
*panyitibor95@gmail.com***BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN MEGYE HÁROM JÁRÁSÁNAK
BŰNÖZÉSFÖLDRAJZI VIZSGÁLATA****Absztrakt**

Tanulmányomban Borsod-Abaúj-Zemplén megye három járásának, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás bűnözésföldrajzi elemzését végeztem el. Kutatásom unikálisnak tekinthető, mivel az általam vizsgált aspektusból a terület bűnözésföldrajzi vizsgálatára még nem került sor. Az elemzett területen vizsgáltam a regisztrált bűncselekmények és a bűnelkövetők számát, melyeket összevetettem az ún. hátrányos faktorokkal (tartós munkanélküliség és alacsony iskolai végzettség). Ezen tényezők vizsgálatát követően adtam magyarázatot egy adott járásban a bűnözés lehetséges okaira.

Kulcsszavak: bűncselekmények, bűnelkövetők, bűnözésföldrajz, statisztika, Borsod-Abaúj-Zemplén megye

1. A vizsgált térség bemutatása

A választott három járás Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1. ábra) található, melynek területe 7247 km², mely a magyarországi megyék területi rangsorában a második Bács-Kiskun megye mögött, és Magyarországnak a 12,8%-át foglalja el. A megye az észak-magyarországi régióban helyezkedik el – Heves és Nógrád megyével -, amely az ország legfejletlenebb régióinak egyike (TÓTH 2007). Lakossága több mint 670.000 fő volt 2020-ban. A megyében 16 járás és 358 település található, népsűrűsége 92 fő/km². Székhelye Miskolc megyei jogú város, az ország negyedik legnépesebb települése.

1. ábra Borsod-Abaúj-Zemplén megye elhelyezkedése és járásai

Forrás: Saját szerkesztés

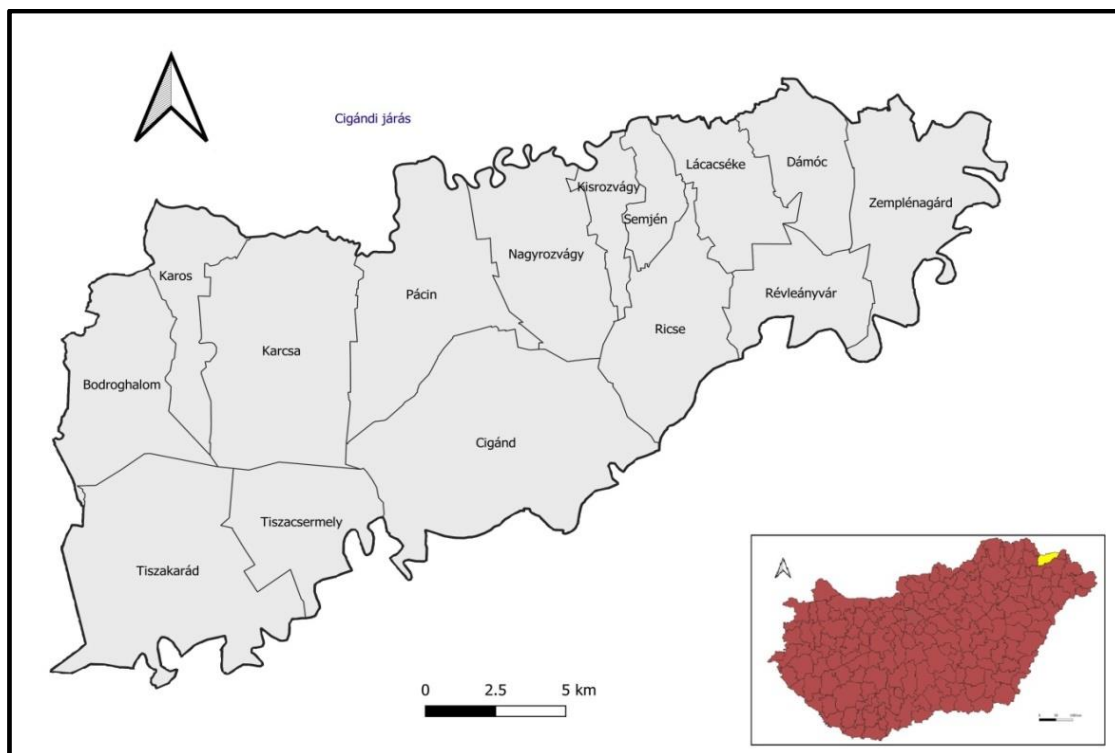
1.1.Cigándi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye legkeletibb járása, 2013 óta létezik, székhelye Cigánd. Egy város, egy nagyközség és tizenhárom község tartozik hozzá (2. ábra). 2013 előtt Bodrogközi kistérség volt a neve, akkor még további két település (Alsóberecki, Felsőberecki) is a kistérséghez tartozott, de az újonnan létrehozott Cigándi járáshoz már nem tartozik a két község, ugyanis a Sátoraljaújhelyi járáshoz sorolták őket. Kutatómunkámban – amikor a 2013 előtti időszakot vizsgálom –, a jelenlegi járás településeit elemzem.

A járás területén csupán a 381-es számú másodrendű főút halad végig, amelyből több út és mellékút is kiágazik, így biztosítva a közúti közlekedést a települések között.

Közvetlen vasúti kapcsolattal a járás nem rendelkezik, a legközelebbi vasútvonal Kisvárdán, Sárospatakon és Sátoraljaújhelyen érhető el.

A járáshoz tartozó településeimet kompjáráttal és hídon is meg lehet közelíteni. Kompjárat biztosítja a közlekedést a Tiszán Zemplénagárd és Tuzsér, Cigánd és Dombrád, Tiszakarád és Tiszabercel települések között, illetve a II. Rákóczi Ferenc Tisza-híd (a 381-es úton) Cigánd és Tiszakanyár között.

2. ábra Cigándi járás elhelyezkedése és települései

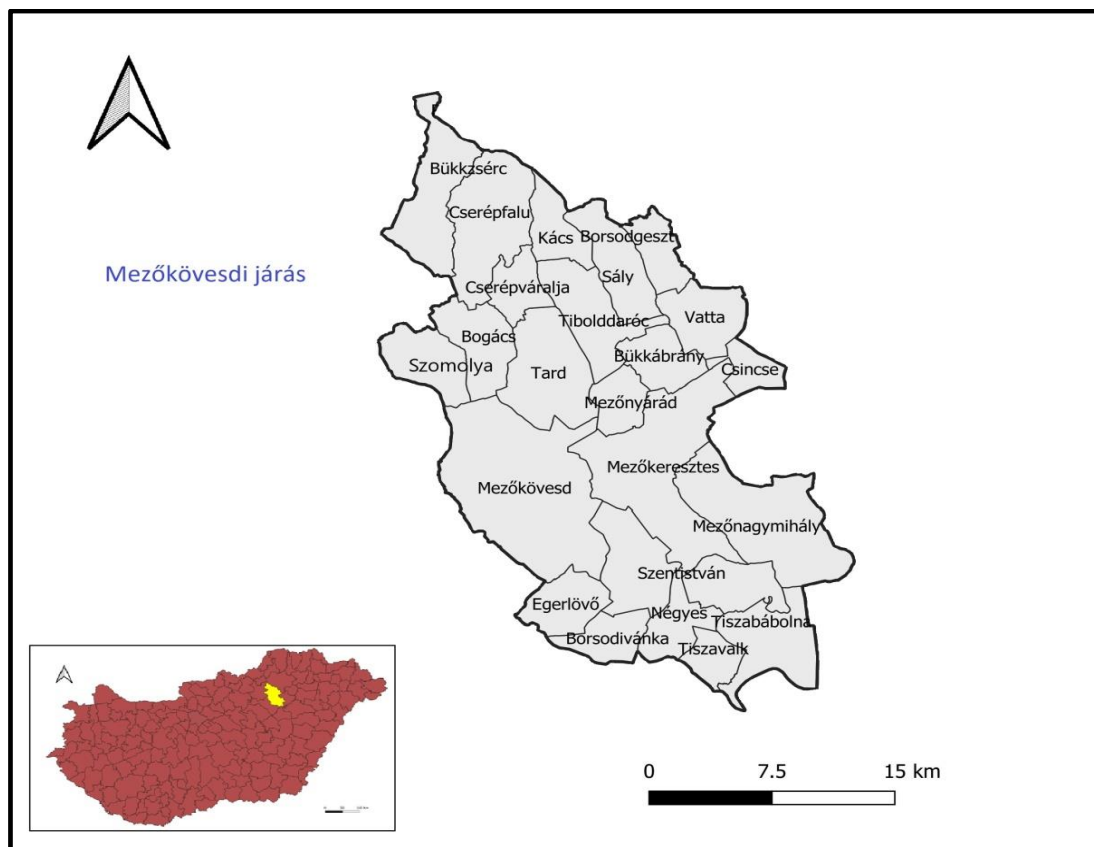
Forrás: Saját szerkesztés

1.2. Mezőkövesdi járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli, délnyugati részén található, székhelye Mezőkövesd, amely település egyébként a megye negyedik legnépesebb települése Miskolc, Ózd és Tiszaújváros után. A járáshoz két város, egy nagyközség és további húsz község tartozik (3. ábra). A korábbi Mezőkövesdi kistérség területe és települései megegyeztek a mai járáséval.

Közlekedési szempontból sokszínű tulajdonságokkal bír. Az M3-as autópálya a járásnak a középső részén halad keresztül nyugat-keleti irányba, mellette párhuzamosan pedig a 3-as számú főút fut, amelyekből számos út és mellékút ágazik déli, illetve északi irányba, azaz könnyen el lehet jutni Budapestre, illetve Miskolcra és Egerbe is.

Villamosított vasúti fővonal is áthalad a járás területén – többek között a járás székhelyét is érintve –, amely szintén közvetlen összeköttetést biztosít a fővárossal és Miskolccal egyaránt. Érdeemes megemlíteni továbbá azt is, hogy Mezőkövesd és Mezőkeresztes települések határában egy jelenleg használaton kívülre helyezett, egykori katonai repülőtér is található 3500 méter hosszú kifutópályával.

3. ábra Mezőkövesdi járás elhelyezkedése és települései

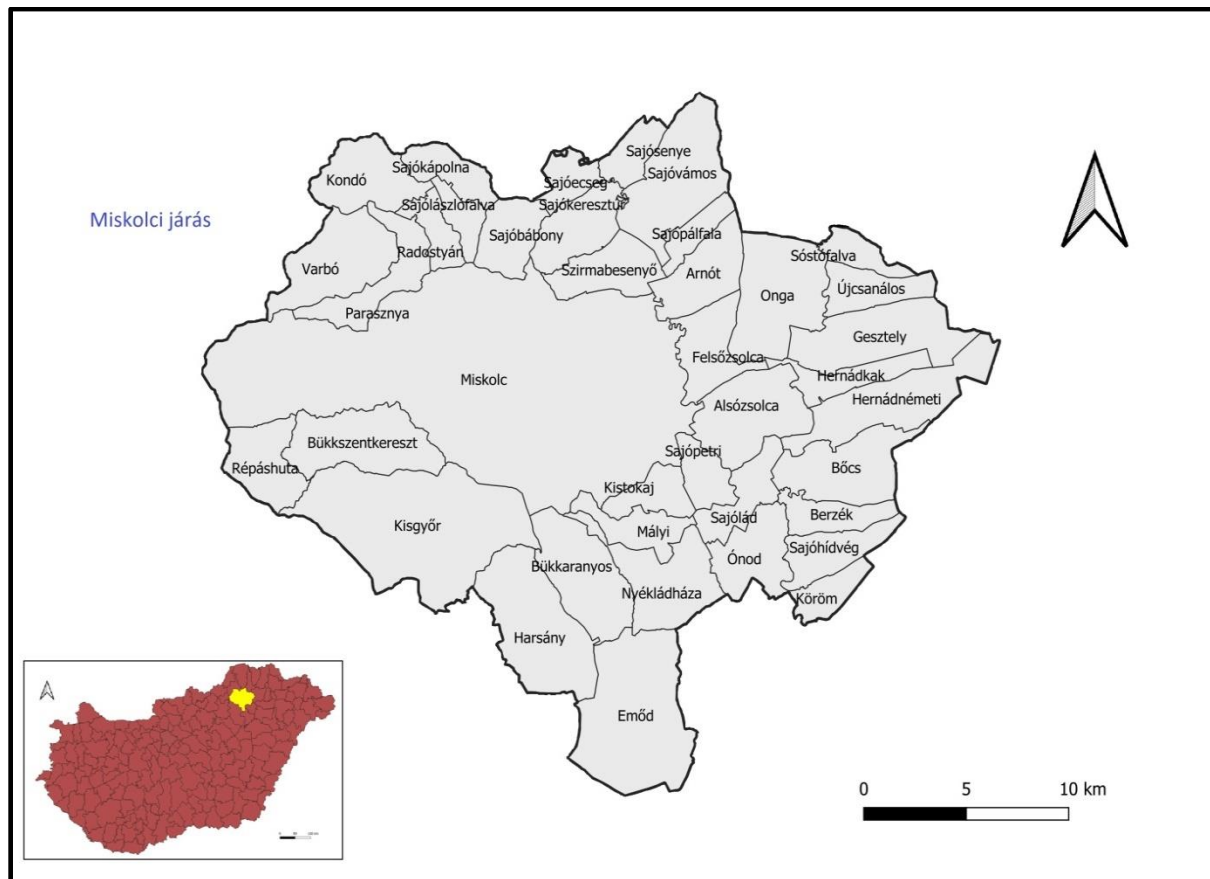
Forrás: Saját szerkesztés

1.3. Miskolci járás

Borsod-Abaúj-Zemplén megye középső és nyugati részén található, székhelye Miskolc, amely egyben nem csak a járás, hanem a megye székhelye is. A járáshoz hét város és további harminckettő község tartozik (4. ábra). Csakúgy, mint a Cigándi járás esetében, a Miskolci járásnál is történtek területi változások 2013-ban, amikor a kistérség elnevezést a járás váltotta fel. A korábbi kistérségből Alacska és Sajószentpéter a Kazincbarcikai járáshoz, Muhi pedig a Tiszaújvárosi járáshoz került át. Újcsanalos és Sóstófalva települések a Szerencsi kistérségből kerültek a Miskolci járáshoz. Az elemzéseim során a módszerem ugyanaz, mint a Cigándi járás esetében.

Az M3-as autópálya a járástól délre halad el, összeköttetését a 3-as számú főút mellett az E79-es (M30-as) út és a 35-ös főút biztosítja. A járás területén még két főút (26-os és a 37-es), továbbá jó néhány út és mellékút tartja összeköttetésben a településeket.

Vasútvonala Miskolc-központú. A miskolci Tiszai pályaudvarról számos településre el lehet jutni átszállás nélkül.

4. ábra Miskolci járás elhelyezkedése és települései

Forrás: Saját szerkesztés

A fentiekben már megemlítettem, hogy a mintaterületeim kiválasztása során fontos tényezők voltak a kedvezményezettségi mutatók mind a járások, mind pedig a járáshoz tartozó települések tekintetében.

A 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet határozza meg a **kedvezményezett járások** komplex mutató értékeit, amelynél „a járások területi fejlettség alapján történő besorolásánál a társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból (négy mutatócsoport) képzett komplex mutatót szükséges figyelembe venni.” (<https://net.jogtar.hu>) A járások komplex mutató értékeit és egyéb adatokat az 1. táblázatban tüntettem fel.

A **kedvezményezett településekre** vonatkozóan a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet ír. Szintén az 1. táblázatban látható a „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településeknél”, hogy a Cigándi járás esetében az összes település beletartozik ebbe a kategóriába, míg a jelentős munkanélküliséggel sújtott településeknél, több mint a fele. A Mezőkövesdi és a Miskolci járásoknál arányaiban jóval kevesebb az érték.

1. táblázat A vizsgált járások további adatai

Járás neve	Cigándi	Mezőkövesdi	Miskolci
Népesség (fő) (2020)	16.668	41.335	240.719
Terület (km ²)	389,99	723,86	972,8
Népsűrűség (fő/km ²)	42,74	57,1	247,45
Települések száma	15	23	39
Komplex mutató értéke	18,63	41,32	52,14
Jelentős munkanélküliséggel sújtott település	8	2	3
Társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések	15	8	7

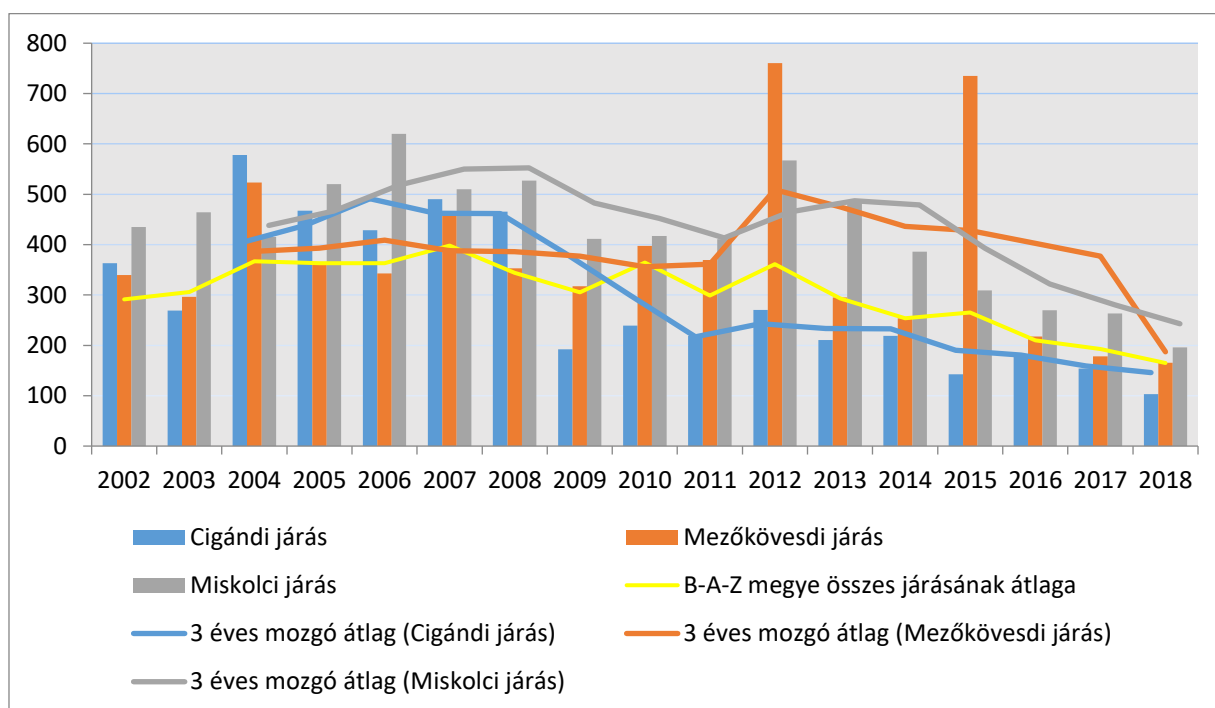
Forrás: Saját szerkesztés

2. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye területén található tizenhat járásból három, a Cigándi, a Mezőkövesdi és a Miskolci járás tartozik szorosan a kutatásomba bevont területek közé. Az 1. diagramon oszlopdiagramként a mintaterületeim láthatóak, míg vonal diagramként a megye járásainak átlagát is feltüntettem. Mivel bizonyos bűnözési mutatókban egy-egy évben vannak kiugró adatok, így hároméves mozgó átlagokkal is kiegészítettem a diagramokat.

Az **elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények** esetében, ha a megye átlagát nézzük, akkor észrevehető a vizsgált időszak első felében egy stagnáló, enyhén emelkedő tendencia, viszont a második felében már egy egyértelmű és dinamikus csökkenést fedezhetünk fel. Megnézve a Cigándi járást, megfigyelhetjük, hogy 2002-től 2008-ig (2003 kivételével) mindig a megyei átlag fölött volt a járás értéke, 2009-re viszont egy nagy visszaesés következett be, ettől az évtől kezdve a vizsgált időszak végéig már folyamatosan a megye átlaga alatt

találjuk. A Mezőkövesdi járás hároméves mozgó átlaga mindvégig a megyei átlag környékén mozog, és így is lenne ez egészen 2018-ig, ha 2012-ben és 2015-ben nem lett volna egy-egy jelentősen kiugró érték. Ez természetesen befolyásolta a mozgó átlagot is, de 2018-ra az már visszaesett ismét a megye átlagához. A Miskolci járás trendvonala ellenben kiugró értékek nélkül is az átlag fölött van. A vizsgált időszak végén ennél a járásnál is megfigyelhető egy csökkenő tendencia, de még így sem éri el a megye összes járásának az átlagát. Míg a Cigándi járás egyedül 2004-ben, a Mezőkövesdi járás – a két kiugró évben – 2012-ben és 2015-ben, addig a Miskolci járás az összes többi, azaz tizennégy évben végzett az elemzett járások előtt (4. ábra).

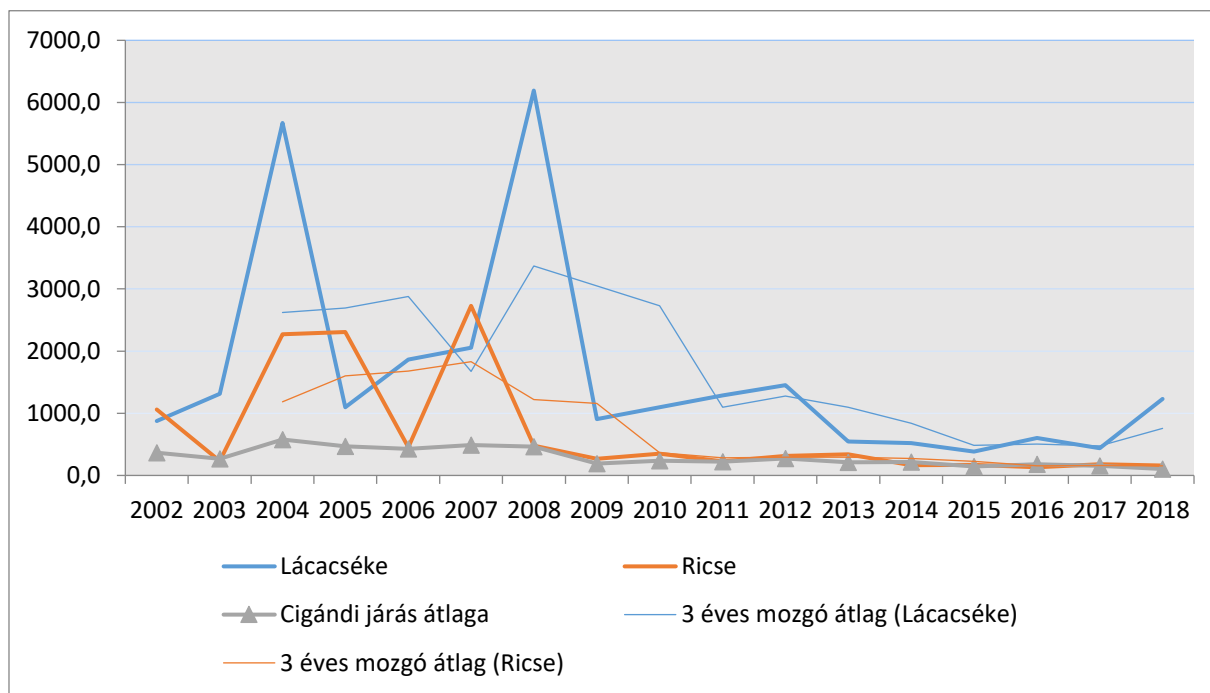
4. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve 2002 és 2018 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

3. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűncselekmények esetében

A Cigándi járásban található 15 település közül **Lácacséke** község és **Ricse** nagyközség mutatja a legnagyobb bűnözési fertőzöttségi értéket – a TeIR rendszerből letöltött adatok alapján-, ezért ennek a két településnek a 2002-2018 évek közötti éves adatait diagramon ábrázolom, 10.000 főre vetítve. Lácacsékén 2004-ben és 2008-ban találunk igazán kiugró adatokat. 2004-ben a

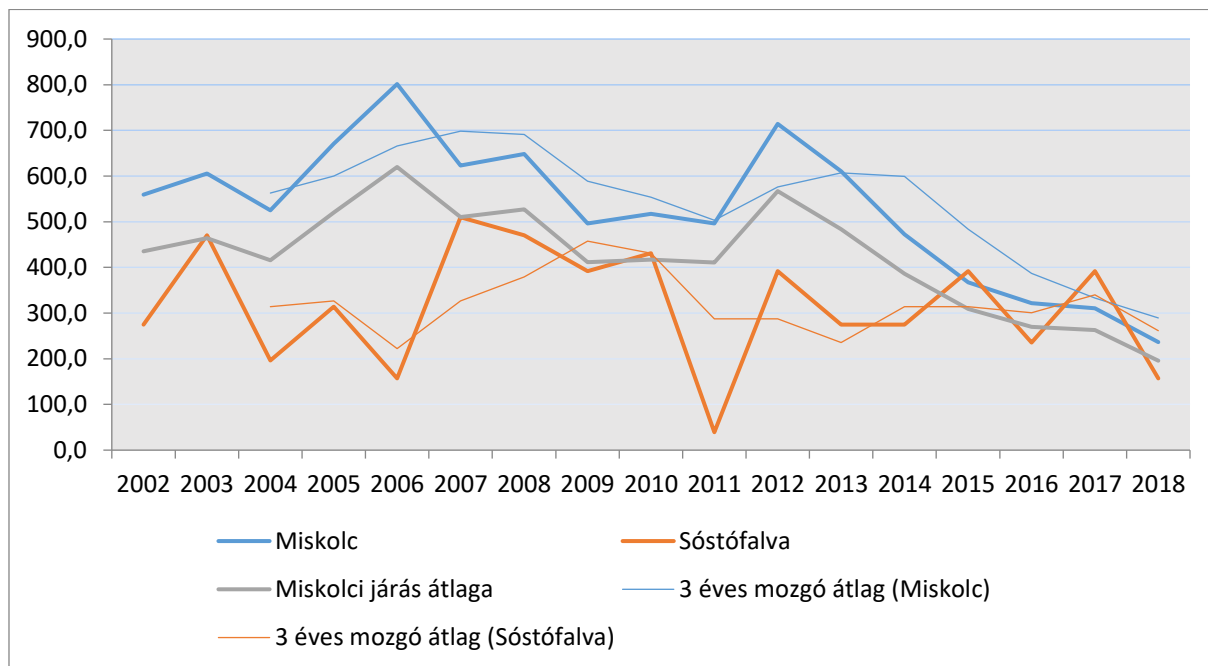
járás átlagának a 9,81-szorosa, 2008-ban a 13,29-szorosa volt az adott év értéke. A többi évben ennyire kimagasló számokat nem találunk, de így is átlag fölötti a három éves mozgóátlag. Ricsén 2004-ben, 2005-ben és 2007-ben a legmagasabb az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények aránya (a járás átlagának 4-5-szöröse), 2008-tól kezdődően viszont egy kiugró érték sincs, a járás átlagához szorosan illeszkedik a település mutatója (5. ábra).

5. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Lácacséke és Ricse településeken 2002 és 2018 között

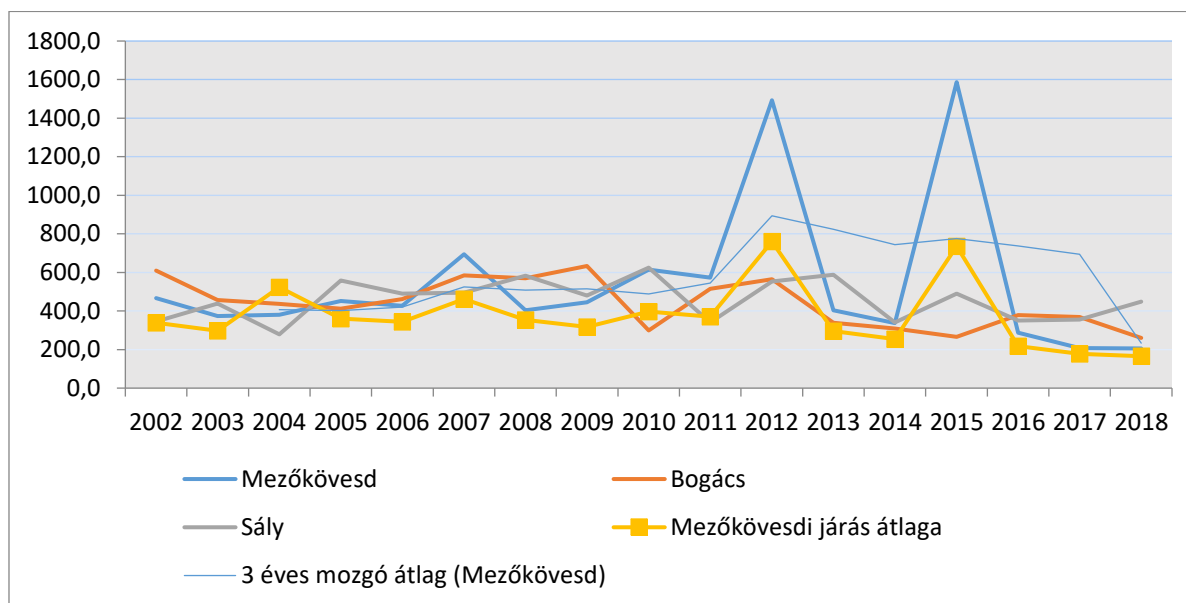
Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Miskolci járás esetében a járasszékhely **Miskolc**, illetve **Sóstófalva** község mutatja a legmagasabb értékeket. A 6. ábrát megvizsgálva feltűnő, hogy a Miskolci járás átlagának mutatói mennyire összhangban állnak Miskolc város értékeivel, viszont Sóstófalva adatsora szinte mindvégig bőven a járás átlaga alatt szerepel, pedig a statisztikában bűnözésileg fertőzött területként mutatkozik (második helyezett Miskolc mögött a negatív rangsorban). Ebből arra lehet következtetni – mivel Miskolc az átlag felett található végig a vizsgált időintervallumban –, hogy a járasszékhely értékei jelentős befolyással bírnak a járás átlagának értékeire. Ebből adódóan azt is meg lehet még állapítani, hogy a legtöbb Miskolci járáshoz tartozó település összességében a járás átlaga alatt található, ezért van ekkora olló a megyeszékhely és a járás átlagának vonaldiagramjai között.

6. ábra: Az elkövetés helye szerinti ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Miskolc és Sóstófalva településeken 2002 és 2018 között
 Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

A Mezőkövesdi járás településeinél **Mezőkövesd** város, **Bogács** község és **Sály** község értékei a leginkább magasak (7. ábra). Kiugró értékeket csak Mezőkövesd esetében találunk (2012-ben és 2015-ben), ezekben az években a járás átlagának körülbelül a kétszerese a járasszékhely értéke. Mint a 3. diagramnál, úgy itt is felfedezhető, hogy Mezőkövesd város számadatai mennyire hatással vannak az átlagra. A két kiugró adat kivételével egyébként mind a három település vonaldiagramja a járás átlagához közel helyezkedik el (2. táblázat).

7. ábra: Az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma 10.000 főre vetítve Mezőkövesd, Bogács és Sály településeken 2002 és 2018 között

Forrás: Saját szerkesztés a TeIR és a KSH adatai alapján

2. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve) 2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	1619,66
Cigándi járás	Ricse	695,65
Mezőkövesdi járás	Mezőkövesd	550,02
Miskolci járás	Miskolc	527,96
Mezőkövesdi járás	Sály	456,74
Mezőkövesdi járás	Bogács	438,94
Miskolci járás	Sóstófalva	316,03
Miskolci járás	Emőd	307,18

Cigándi járás	Cigánd	268,27
---------------	--------	--------

Forrás: Saját szerkesztés

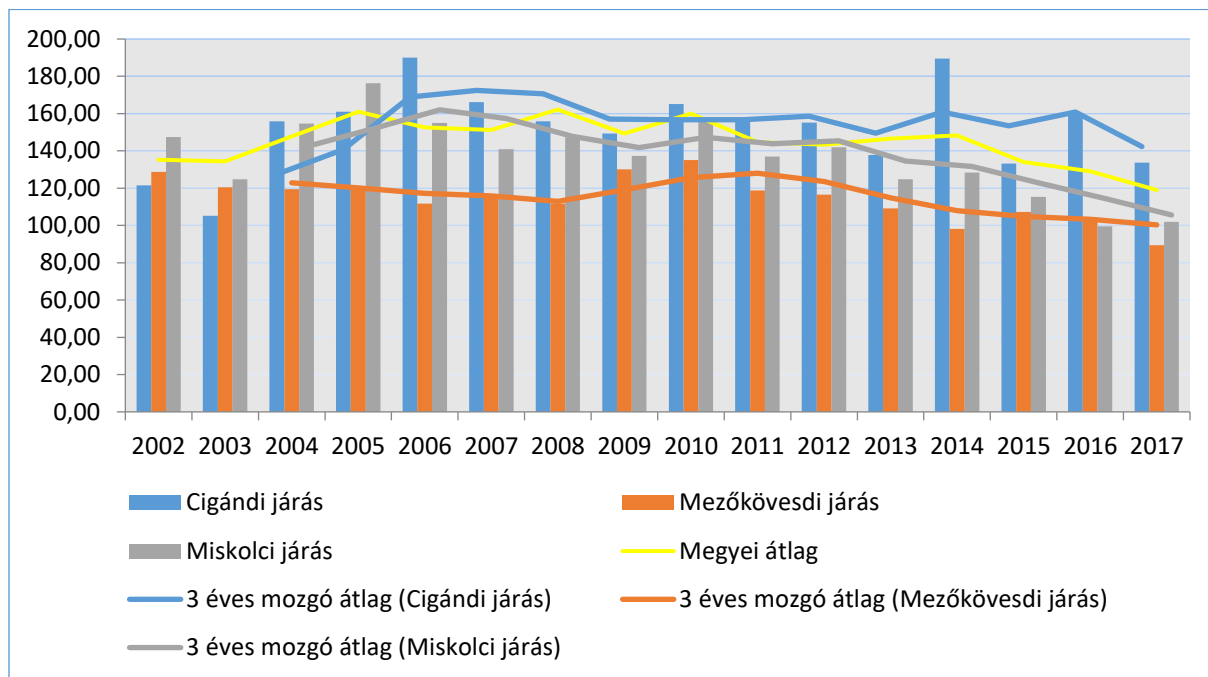
3. táblázat: A kutatásba bevont járások három-három legkevesbé fertőzött települései az elkövetés helye szerint ismertté vált bűncselekmények száma alapján (10.000 főre vetítve) 2002 és 2018 közötti évek átlaga szerint

Járási neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2018 átlaga)
Miskolci járás	Sajósenye	79,42
Miskolci járás	Sajópálfala	82,08
Miskolci járás	Sajóvamos	88,67
Mezőkövesdi járás	Tibolddaróc	114,68
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	120,00
Mezőkövesdi járás	Kács	144,15
Cigándi járás	Bodroghalom	153,06
Cigándi járás	Karos	175,32
Cigándi járás	Nagyrozsó	176,73

Forrás: Saját szerkesztés

4. A megyén belüli viszonyok járási szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

Az 8. ábra hároméves mozgó átlagait szemügyre véve arra a megállapításra juthatunk, hogy a Cigándi járás általában a megye átlaga fölött, a Miskolci járás a megye átlaga környékén, a Mezőkövesdi járás pedig minden egyes évben a megyei átlag alatt helyezkedik el. A Cigándi járásnál inkább stagnálást, a Miskolci és a Mezőkövesdi járás esetében (csakúgy, mint Borsod-Abaúj-Zemplén megyében) enyhe csökkenést láthatunk a vizsgált időintervallum utolsó harmadában.

8. ábra: A lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők száma 10.000 főre vetítve 2002 és 2017 között a kutatásba bevont járásokban

Forrás: Saját szerkesztés, a TeIR és a KSH adatai alapján

5. Az elemzésbe bevont járások települési szintű vizsgálata a regisztrált bűnelkövetők esetében

A 3. táblázat alapján megállapítható, hogy az elemzésbe bevont járások települései közül a legtöbb bűnelkövető Lácacséke községből származott. Ezt követte a Miskolci járásból Köröm település, majd a Mezőkövesdi járásból Sály.

4. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legfertőzöttebb települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Cigándi járás	Lácacséke	577,05
Miskolci járás	Köröm	301,59
Mezőkövesdi járás	Sály	255,87
Miskolci járás	Sóstófalva	213,24
Cigándi járás	Kisrosvágy	209,56
Miskolci járás	Sajóbábony	203,62
Cigándi járás	Ricse	199,56
Mezőkövesdi járás	Szomolya	189,32
Mezőkövesdi járás	Bogács	188,08

Forrás: Saját szerkesztés

Lácacséke nem csak az ismertté vált bűnelkövetők számában, hanem az elkövetés helye szerinti bűncselekmények számarányát tekintve is élen jár a 10.000 főre vetített értékekben. Előbbi esetben a megyei átlag körülbelül négyszerese a település átlaga. A település a 2011-es népszámláláson 365 fő állandó népességgel rendelkezett (a nyilvántartó 2021-es adatai 332 főt hoznak). A település etnikai összetétele 2011-ben a következő volt: 97,3% magyar, 39,8% cigány (romani, beás), 3,9% pedig egyéb vagy nem kívánt válaszolni. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál). A 15 és 59 év közöttiek száma 187 fő, nekik a 64,2%-a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, azaz 120 fő. (A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők arányának országos átlaga az aktív korúakon belül (15-59

év) 25,68%, Lácacséke ennek az értéknek a 2,5-szerese.) A lakosság mindössze 11,9%-a foglalkoztatott, 7%-a munkanélküli, 31%-a inaktív kereső¹, 50,2%-a eltartott² (4. táblázat).

Köröm község a Miskolci járás délkeleti részén helyezkedik el, Miskolctól közúton körülbelül 15 km-re, szintén délkeleti irányba. A 2011-es népszámlálási adatokra támaszkodva a település állandó lakossága 1403 fő (a 2021-es nyilvántartó adata 1563 fős állandó népességet ad). Az 1403 főből 1304-en magyarnak (92,9%), 589-en (kb. 42%) cigánynak (romani, beás) vallották magukat, 3,7% nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg itt is 100%-nál.) A 15-59 év közöttiek száma 751 fő, nekik az 57,1%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, azaz az országos átlagnak több mint kétszerese a község értéke. A település lakosságának 16,7%-a foglalkoztatott, 10%-a munkanélküli, 26,8%-a inaktív kereső, 46,4%-a eltartott.

A Mezőkövesdi járáson belül **Sály** település mutatta a legrosszabb értékeket. A 2011-ben 1937 fős (a nyilvántartó 2021-es adatai szerint 1706 állandó lakosú) településen 1721 fő vallotta magát magyarnak (88,8%), 572 fő cigánynak (romani, beás) (29,5%), 16-an egyéb nemzetiségűnek, 11,7% pedig nem nyilatkozott. (A kettős identitás miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) Az 15 és 59 év közöttiek száma 1070 fő, melynek 45,4%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. A lakosság 20,5%-a foglalkoztatott, 10,9%-a munkanélküli, 31,7%-a inaktív kereső, 36,9%-a eltartott.

Az 5. táblázatban a legjobb mutatókkal rendelkező településeket tüntettem fel az ismertté vált bűnelkövetőket vizsgálva. A Cigándi, Mezőkövesdi és a Miskolci járásból is egyaránt három települést választottam ki. A táblázatban szereplő utolsó kettő Cigándi járás települést (Révleányvárt és Pácint) több Mezőkövesdi és Miskolci járás települése is megelőzi, amely nem került be a táblázatba.

¹ Inaktív keresők azok a személyek, akik a felvétel eszmei időpontjában keresőtevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek (pl. nyugdíjasok, GYES-es és GYED-en lévők, munkanélküli segélyben részesülők, saját magukat munka nélkül fenntartók).

² Eltartottak azok a személyek, akik általában keresettel, jövedelemmel nem rendelkeznek, és megélhetésükről magánszemély vagy intézmény gondoskodik (pl. 15 éven aluli nem tanuló gyermekek, 15 éves és idősebb, nappali tagozaton nem tanuló eltartottak).

5. táblázat A kutatásba bevont járások három-három legkevesbé fertőzött települései az ismertté vált bűnelkövetők száma szerint (10.000 főre vetítve) 2002 és 2017 közötti évek átlaga szerint

Járás neve	Település neve	10.000 főre vetített érték (2002-2017 átlaga)
Mezőkövesdi járás	Kács	43,23
Miskolci járás	Sajóecseg	47,64
Mezőkövesdi járás	Borsodgeszt	48,97
Mezőkövesdi járás	Borsodivánka	52,50
Cigándi járás	Nagyrosvágy	56,24
Miskolci járás	Répáshuta	59,52
Miskolci járás	Sajóvamos	59,98
Cigándi járás	Révleányvár	91,91
Cigándi járás	Pácin	95,45

Forrás: Saját szerkesztés

A lakosságszám-arányra vetített mutató szerint **Kács**ról származik a legkevesebb ismertté vált bűnelkövető. A 2011-es népszámlálás szerint 506 fő volt a település állandó lakossága. Az 506 főből 98,1% vallotta magát magyarnak, azaz 497 ember. A többi egyéb nemzetiségű, vagy nem kívánt válaszolni. Érdekes, hogy a romák aránya a településen 0,0% a statisztika alapján. A 15-59 év közöttiek aránya kerekén 50%, nekik csupán 11,5%-uk, azaz 23 fő rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (országos átlag: 25,68%). A foglalkoztatottak aránya 27,7%, a munkanélkülieké 11,3%, az inaktív keresőké 46%, míg az eltartottaké 15,1%.

A Miskolci járás települései közül a legkedvezőbb mutatóval **Sajóecseg** rendelkezik. A 2011-es népszámlálás során 1089 lelket számlált a község, közülük 92,1%-a vallotta magát magyar, 0,1%-a cigány (romani, beás), 0,7%-a egyéb nemzetiségűnek, 7,9% pedig nem válaszolt. A 15 és 59 év közöttiek a teljes lakosság közel 61%-át teszik ki (664 fő). 8,4%-uknak van csupán

legfeljebb általános iskolai végzettsége (58 fő). Sajóecseg népességének 40,1%-a foglalkoztatott, 5,3%-a munkanélküli, 29,5%-a inaktív kereső, 25,1%-a eltartott.

Végül a Cigándi járás 2002 és 2017 közötti legjobb mutatójával **Nagyrosvágy** büszkélkedhet. A 10.000 főre vetített ismertté vált bűnelkövetők számaránya 56,24. A 2011-es népszámlálási adatok szerint a település állandó lakossága 689 fő, melynek 98,4%-a vallotta magát magyar nemzetiségűnek (678 fő), 2,7%-a cigány (romani, beás) nemzetiségűnek (kb. 19 fő), 1,3%-uk pedig egyéb nemzeti hovatartozásúnak. (A kettős identitásúak miatt nagyobb a végösszeg 100%-nál.) 381 főt számlált a 15-59 év közöttiek aránya, nekik a 27,3%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel (104 fő). A település 32%-a volt foglalkoztatott, 9,1%-a munkanélküli, 37,8%-a inaktív kereső és 21%-a eltartott.

6. Következtetések

Ha a három legrosszabb és a három legjobb mutatókkal rendelkező települést összehasonlítjuk, akkor többek között az etnikai összetétel különbségei tűnhetnek fel. Ezt a statisztikai adatot szemügyre véve láthatjuk, hogy azokon a településeken, ahol magas értékűek a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők számaránya, ott alapvetően magasabb a cigány (romani, beás) lakosság jelenléte is. Lácacséke: 39,8%, Köröm: 42%, Sály: 29,5%, viszont ez nem minden esetben van így. Tovább vizsgálva a 4. táblázat településeit: Sóstófalvának a lakosság 2,9%-a, Kisrosvágnak 7,6%-a, Sajóbábonynak 7,8%-a, Ricsének 14,7%-a, Szomolyának 17,4%-a, Bogácsnak 19,2%-a vallotta magát cigány (romani, beás) nemzetiségűnek. A kevésbé fertőzött településeken, amelyeket már megemlítettem: Kács 0,0%, Sajóecseg 0,1%, Nagyrosvágy 2,7%, továbbá: Borsodgeszt 0,0%, Borsodivánka 2,1%, Répáshuta 0,2%, Sajóvamos 0,8%, Révleányvár 0,0%, Pácin 13,1% a roma lakosság jelenléte. Ezekből az etnikai adatokból nem feltétlenül lehet azt kijelenteni, hogy onnan származik a több bűnelkövető, ahol nagyobb a cigány lakosság jelenléte (lakosságarányosan) (például Sóstófalva és Pácin esete), hiszen ez sok tényezőtől is függhet még, mint a polgárőrség, rendőrkapitányságok, rendőrőrsök jelenléte és a települések ezektől való távolsága (MÁTYÁS 2011). De valamennyi párhuzam azért mégis csak vonható, ugyanis a „cigányság bűnözése alapvetően összefügg a cigányság sajátos történeti fejlődésével, amely azt eredményezte, hogy a többségük a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi csoportokhoz tartozik” (TAUBER 1996 – idézi TÓTH 2007, 82-83). Vigh (1996 – idézi TÓTH 2007) szerint pedig a bűnözés és a halmozottan hátrányos helyzet között szoros kapcsolat figyelhető meg, és ha ezekhez még több hátrányos faktor, mint például munkanélküliség,

alacsony iskolai végzettség, alkoholizmus stb. hozzájárulna és felhalmozódna, akkor annál nagyobb a bűncselekmény elkövetésének valószínűsége.

A Vigh (1996) által említett hátrányos faktorok közül én is bevontam a kutatásom alá kettőt, a tartós munkanélküliséget (gazdasági aktivitás mutatóival kiegészítve) és az alacsony iskolai végzettséget. A 4. táblázat települései között a foglalkoztatottak arányának átlaga: 24,34%, a munkanélkülieké 7,56%, az inaktív keresőké 33,77%, az eltartottaké 33,17%. Az 5. táblázat, azaz a legkevesebb bűnelkövetőket adó települések foglalkoztatottak arányának átlaga: 32,22%, munkanélkülieké 6,66%, inaktív keresőké 39,63%, eltartottaké 21,54%. Vigh (1996) csak a munkanélküliséget emelte ki, ott mindösszesen 0,9% a differencia a pozitív és a negatív képet mutató településeim között, de ez az érték az utóbbiaknál több, csakúgy, mint az eltartottak aránya is: itt 11,63% a differencia. A foglalkoztatottak aránya majd' 8%-kal, az inaktív keresőké pedig kb. 6%-kal több a 4. táblázat településeinél.

Az iskolázottság mértékének egyik mutatószáma a „legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (15-59)”, a lakóhely szerint ismertté vált bűnelkövetők legrosszabb mutatókkal rendelkező településeinél átlagosan 38,45%, a legjobbaknál 20,21%. Itt is megfigyelhető egy jelentősebb különbség.

7. Összegzés

A kutatómunkámba bevont járások vegyes képet mutatnak, de általában a Miskolci járás magasabb értékei a jellemzőbbek a regisztrált bűncselekmények között, többször – jóval – a megyei átlag fölött mozog a hároméves mozgó átlaga a járásnak. Ennek oka valószínűleg Miskolc városa. Tóth (2007) is már rávilágított a nagyvárosi bűnözés sajátosságaira, amikor Hajdú-Bihar megyét vizsgálta és Debrecen kiugró értékeit tapasztalta.

A járások településeit megvizsgálva mind bűncselekményi, mind lakóhely szerinti bűnelkövetői szempontból a Cigándi járásban található Lácacséke község „nyert” (negatív értelemben), méghozzá jelentősen. Előbbi esetben a második legfertőzöttebb település, Ricse értékét előzi meg kerekítve 2,33-szoros mértékben, utóbbiban Köröm települést, majdnem kétszer annyi (1,91) értékkel. Kimagasló mutatókkal rendelkezik még Sály és Sóstófalva is. A legjobb közbiztonságú települések közé tartozik a Mezőkövesdi járásban található Kács és Borsodivánka, és a Miskolci járásban Sajósenye, Sajópálfala és Sajóvámos.

Hogy mitől lesz egy település bűnözésileg fertőzött, vagy biztonságos, az több tényezőtől is függ (Dávid et al 2007). A szakirodalmak tanulmányozásai és az általam végzett különböző KSH mutatók analizálása során megállapítható, hogy általában befolyásolja azt a település az

átlagostól magasabb arányú cigány (romani, beás) lakosság jelenléte, a munkanélküliek (ezzel párhuzamosan a foglalkoztatottak) és az eltartottak aránya. Ezeken kívül pedig még az alacsony iskolai végzettség is egy szempont a többi mutató közül.

A települések kedvezményezettségi vizsgálata során is találunk összefüggéseket. Azok a települések, amelyek bűnözésileg a legfertőzöttebbek, vagy a legtöbb bűnelkövető származik onnan, azok a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján majdnem mind „kedvezményezett települések” és/vagy „jelentős munkanélküliséggel sújtott települések”, illetve „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések”.

Felhasznált irodalom

- Dávid L. – Molnár F. – Bujdosó Z. – Dereskey A.** (2007): Biztonság, terrorizmus, turizmus. Gazdálkodás 51 (különkiadás), pp. 161-166
- Mátyás Sz.** (2007): A határon átnyúló magyar-román rendvédelmi együttműködések bűnözésföldrajzi kérdései. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 317-322.
- Mátyás Sz.** (2011): A Debreceni Rendőrkapitányság kriminálgeográfiai elemzése. PhD értekezés, Debrecen.
- Mátyás Sz.** (2018): A nemzetközi és a hazai bűnözésföldrajzi kutatások. Magyar Tudomány, 179(12), 245-254.
- Mátyás Sz.** (2020): Bűnözésföldrajz. Egyetemi jegyzet, Didakt Kiadó.
- Mátyás Sz. – Sallai J.** (2014): Kriminálgeográfia. Nemzeti Közszerződési és Tankönyv Kiadó Zrt., Budapest.
- Tauber I.** (1996): A deviancia mint kisebbség, a kisebbségek devianciája. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 296-308.
- Tóth A.** (2007): A bűnözés térbeli aspektusainak szociálgeográfiai vizsgálata Hajdú-Bihar megyében. Doktori (PhD) értekezés tézisei, Debrecen.
- Tóth A.** (2009): A modern kriminálgeográfia. Az Eszterházy Károly Főiskola tudományos közleményei (Új sorozat 36. köt.). 91-102.
- Vigh J.** (1996): Bűnismétlők, visszaesők, veszélyes bűnözők. In: Gönczöl K. – Korinek L. – Lévai M. (szerk.): Kriminológiai ismeretek – bűnözés – bűnözéskontroll. Corvina, 280-295.
- Vigh J.** (2002): Kriminológiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Világhálós források

http://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=20844 (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1400290.kor&targetdate=&printTitle=290/2014.+%28XI.+26.%29+Korm.+rendelet> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500105.kor> (letöltve: 2022. március 8.)

<https://www.nyilvantarto.hu/hu/statisztikak?stat=kozerdeku> (letöltve: 2022. március 8.)

A Magyar Rendészettudományi Társaság II. Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Konferenciájának absztraktjai

Suhajda Attila Ph.D. hallgató

Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar

Kriminálgeográfiai átrendeződés: az új Selyemút elképzelés egy lehetséges értelmezési kerete

Kína új fejezetet nyitott a világgazdaságban és a nemzetközi politikai viszonyrendszerekben az Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés (One Belt, One Road – rövidítve OBOR) bejelentésével. A kezdeményezés szerint egy direkt kereskedelmi útvonal létrehozását irányozza elő Kína és Európa között. A kezdeményezés megvalósulása átalakíthatja a világkereskedelmet és a gazdasági folyamatokat, illetve hatással van az útvonalak által érintett térségek társadalmi viszonyaira is. Ennek megfelelően minden országnak figyelemmel kell kísérnie az ezzel kapcsolatos eseményeket és ki kell alakítania stratégiáját. A tanulmány egy lehetséges megközelítést vázol fel a kezdeményezés megértéséhez és a hozzákapcsolódó események nyomán követéséhez. Az elképzelés alapját a neurális hálózatok modellje jelenti.

Kulcsszavak: Kína, Új Selyemút, Egy Övezet, Egy Út Kezdeményezés, elemzés, neurális hálózati modell

Dr. Sivadó Máté Ph.D. adjunktus

Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar

Az európai drogtrendek a pandémia fényében

Az előadásban elhangzott, hogy a pandémia hatására ellenállóbbá, digitalizáltabbá vált a kábítószerpiac. Jellemzőbbé vált az intermodális konténereken és kereskedelmi ellátási láncokon keresztül történő csempészet, a titkosított üzenetküldési szolgáltatások, a közösségi média alkalmazásai, az online források, valamint a postai és otthoni kézbesítési szolgáltatások fokozott használata.

A pandémia kezdetén kevesebb fogyasztói érdeklődés mutatkozott általában a rekreációs eseményekhez köthető anyagok (pl. MDMA) iránt, majd 2020 nyarán a legtöbb kábítószer-használat visszaugrott a korábbi szintre, mivel enyhültek a mozgásra, az utazásra és a társas összejövetelekre vonatkozó korlátozások.

Európában terápiás célra történő felhasználástól eltérített vagy orvosi használatra nem engedélyezett benzodiazepinekkal való visszaélés jellemzőbbé vált. A magas kockázatú kábítószer-használók, fogvatartottak és a rekreációs kábítószer-használók egyes csoportjai körében megfigyelhető volt ezen szerek használatának növekedése, a magas elérhetőség és az alacsony ár, valamint a járványhoz kapcsolódó mentális egészségügyi problémák.

2020-ban négyemillió európai fogyasztott kokaint a kutatások szerint, ami új rekord, de a szakértők vezetője szerint még messze a tetőzés. Szennyvízelemzésből kutatnak kábítószer-maradványok után. Ezekből kiderül, hogy például a berliniek vagy a dortmundiak 2018-ban pontosan kétszer annyi kokaint fogyasztottak egy átlagos hétvégén, mint 2014-ben. A

kokainpiac évi 300 milliárd eurós forgalmat produkál Európában, 28 százalékot javult a piacra került anyag tisztasága a korábbiakhoz képest, az ár pedig 5 százalékot esett, így egyre többeknek megfizethető. Nagy britanniában öt év alatt megduplázódott a kokain fogyasztás, 50 ezer futárt alkalmaz itt az üzletág

A kannabiszhasználat változatlanul magas szinten áll Európában, de a megnövekedett THC-tartalom egészségügyi aggályokat vet fel. A hasis THC-tartalmának növekedése szintén megfigyelhető.

Kulcsszavak: kábítószer, drog, pandémia, bűnözés, rendészet

Felföldi Péter tanársegéd

Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar

A tilos jelzésen való áthajtás trendjei a József körúton

A konferencián bemutatott előadás célja annak a vizsgálati eredménynek a bemutatása, ami Budapest egy forgalmas közúti csomópontját jellemzi. A csomópont a budapesti Nagykörút Nap utcai jelzőlámpás csomópontja. Itt a közlekedőknek a jelzőlámpás csomópont tilos jelzése ellenére történő behaladását vizsgáltam. Ezen a helyen a motorizált kerékpáros forgalom számára is külön forgalmi sávok kerültek kialakításra. Így a csomópontban lehetőség volt arra, hogy az egyes közlekedőknek a viselkedési mintázatát vizsgálhassam. Cél volt egyben annak a megállapítása, hogy ez a típusú szabályszegés milyen gyakorisággal figyelhető meg a közlekedők esetében. A vizsgálatot csúcsidei forgalomszámlálással végeztem 2021 novemberében és 2022 februárjában.

Kulcsszavak: bűnözésföldrajz, közlekedés, baleset, kerékpár, közlekedési baleset

Dr. Mátyás Szabolcs Ph.D. egyetemi docens

Nemzeti Közszerológati Egyetem

A kábítószer-bűnözés térbeli változásai az elmúlt évtizedek statisztikai adatainak tükrében

A kábítószer-bűnözés térbelisége az elmúlt 2-3 évtized alatt jelentősen átalakult nemcsak Magyarországon, hanem a világ legtöbb országában. Hazánkban a rendszerváltozást megelőzően döntően városi problémaként tekintettek a kábítószerkérdésre. Többnyire városi fiatalok voltak azok, akik különféle kábítószerket és gyógyszereket használtak. A hatvanas években fővárosi problémaként jelentkezett, majd fokozatosan a vidéki nagyvárosokban is megjelent a kábítószer használat. A pontos statisztikai adatokat nem ismerjük, mivel még ekkor igyekeztek a szőnyeg alá söpörni e társadalmi és rendészeti problémát. A rendszerváltást követően az ország egész területén megjelentek az illegális drogok. Egyre jelentősebbé vált a hazai termelés és külföldről behozott kábítószer mennyisége is.

A fordulópontot a 2010-es esztendő jelentette, amikor megjelentek a dizájner drogok, melyek olcsóságukkal és könnyű elérhetőségükkel minden eddiginél szélesebb piacot találtak. Ezt a folyamatot erősítette a csomagküldő szolgáltatók megjelenése és térnyerése, melynek hatására a kábítószer terjesztési módok megváltoztak, a hagyományos dílerok pedig kiszorultak a piacról. Az elmúlt néhány év adatai alapján elmondhatjuk, hogy jelentős dekoncentráció

következett be, a települési hierarchia alsóbb szintjén lévő településeken is elérhetővé váltak a dizájner drogok.

A kérdésre nemcsak rendészeti, hanem komoly egészségügyi problémaként is tekinthetünk, mivel a dizájner drogokat olcsó áruk miatt nagy számban fogyasztják hátrányos helyzetű csoportok. E probléma feltérképezését nehezíti, hogy a dizájner drogok egy része nincsen semmilyen tiltólistán, így sem a fogyasztók, sem pedig terjesztők nem kerülnek a hatóság látókörébe.

Kulcsszavak: kábítószer, drog, térbeliség, kábítószer-bűnözés, bűncselekmény

Mészáros Edina Lilla Ph.D. adjunktus

University of Oradea

The EU and the management of hybrid threats coming from the Eastern Neighbourhood

Belarus was gripped by mass protests, triggered by an election widely believed to have been orchestrated in favour of the long-time authoritarian leader, Alexander Lukashenko. Neither the vast majority of the Belarusian people, nor the EU and the democratic West have recognized the outcome of the election. As a feedback, the European Union has imposed sanctions on Lukashenko's regime, which has led to the cooling of relations between the two. Along with a number of other incidents, such as the forced landing of a Ryanair flight in Minsk and subsequent arrest of a journalist on the flight, in the summer of 2021 three countries from the EU's Eastern flank, namely Poland, Latvia and Lithuania that have common border with Belarus have directly experienced the deployment of a new instrument of pressure meant to pursue the Community decision-makers to lift up the sanctions on Belarus. Namely, the Belarusian government was facilitating illegal migration into these three EU Member States, the EU Commissioner for Home Affairs, Ylva Johansson highlighting that the Belarusian regime was "using human beings in an act of aggression". As the main hypothesis of the research, I argue that in this case, the deliberate facilitation of illegal migration used to destabilize the three bordering countries, and implicitly the EU could be considered as a tool in Belarus', and indirectly Russia's hybrid warfare waged against the European Community.

Keywords: European Union, hybrid threats, criminal geography, Belarus

Hírek a magyar és a nemzetközi bűnözésföldrajz világából

A Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség megalakulása

A Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Karának öt oktatója 2022 márciusában megalapította a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetséget (International Criminal Geographical Association). A szervezet elsődleges célja, hogy összefogja a bűnözésföldrajz iránt érdeklődő hazai és külföldi egyetemi oktatókat, kutatókat és mindazon személyeket, akik érdeklődnek a tudományterület iránt. A tudományos szervezet célkitűzései között szerepel, hogy előmozdítsa a bűnözés térbeli kutatását Magyarországon és szerte a világban, továbbá hazai és nemzetközi bűnözésföldrajzi konferenciák szervezése, kiadványok szerkesztése és határon átnyúló nemzetközi kutatások folytatása.

A megalakulás óta néhány hét telt csak el, de az NBSZ már nemzetközi bűnözésföldrajzi versenyt, illetve angol és magyar nyelvű esszéíró pályázatot írt ki. Az elnökségben az alapító tagokon kívül számos nemzetközileg ismert kutató is helyet kapott.

A szervezet ezúton is várja mindazokat, akik érdeklődnek a bűnözésföldrajz iránt. A csatlakozáshoz szükséges jelentkezési lap a criminalgeography@gmail.com drótposta címen igényelhető. Ha pedig követni szeretné a szervezet fontosabb eseményeit és híreit, akkor kérjük, hogy a Facebook-on jelöljön be bennünket (International Criminal Geographical Association).

Az alapítók: Dr. Sivadó Máté r. őrnagy, Dr. Mátyás Szabolcs r. őrnagy, Dr. Tihanyi Miklós r. őrnagy, Dr. Vári Vince r. alezredes. A képről hiányzik Prof. Dr. Sallai János r. ezredes.

I. Földes Béla nemzetközi bűnözésföldrajzi verseny

Talán nem tűnik fellengzősnek, hogy azt mondjuk, hogy 2022. április 21-e piros betűs napként vonul be a hazai és a nemzetközi bűnözésföldrajz történetébe. Ez a nap volt ugyanis az, amikor először bűnözésföldrajzi versenyt szerveztek nemcsak hazánkban, hanem tudomásunk szerint a világon is.

A bűnözésföldrajzi verseny gondolata a Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Szövetség alapítóinak fejében született meg. Az elképzelést tett követte, és a szervezet megalapítását követően meghirdették a versenyt, amelyre több egyetemről is jelentkeztek hallgatók.

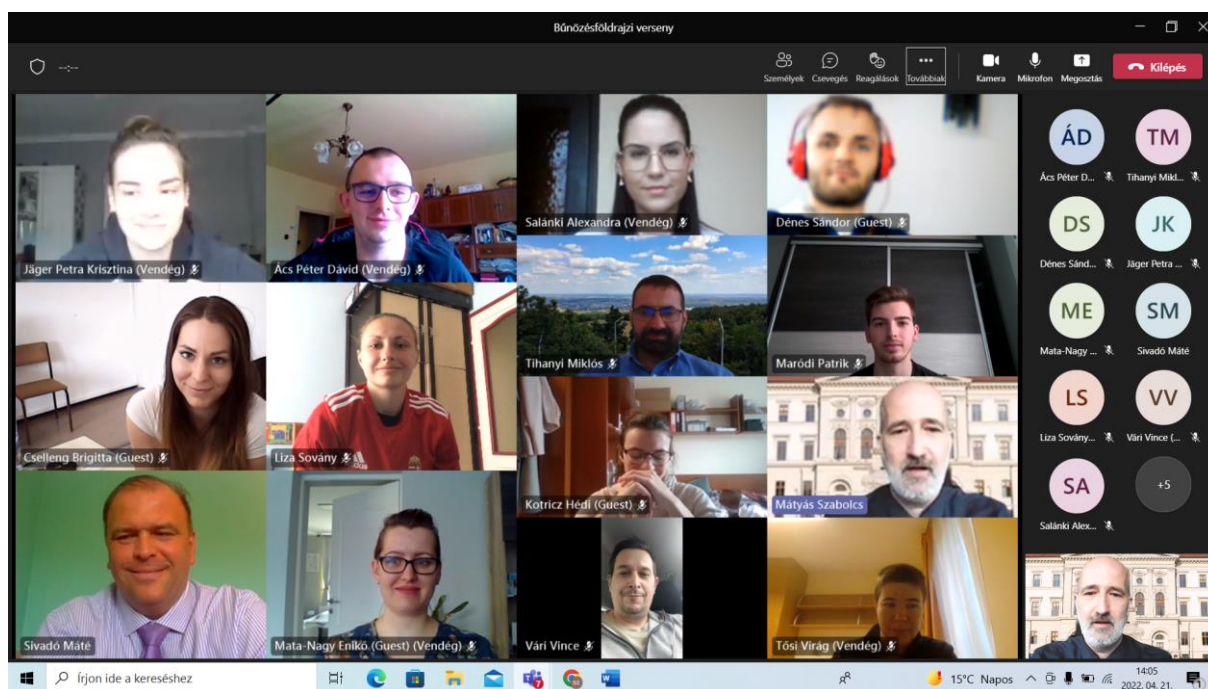
A versenyzőknek egy 16 kérdésből álló feladatlapot kellett online módon kitölteniük, melyet a szervezők fél órán belül javítottak ki, így röviddel a versenyt követően eredményt tudtak hirdetni.

Az I. Földes Béla nemzetközi bűnözésföldrajzi versenyen az alábbi eredmény született:

I. helyezett: **Cselleng Brigitta** (Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar)

II. helyezett: **Dénes Sándor** (Debreceni Egyetem Természettudományi és Technológiai Kar)

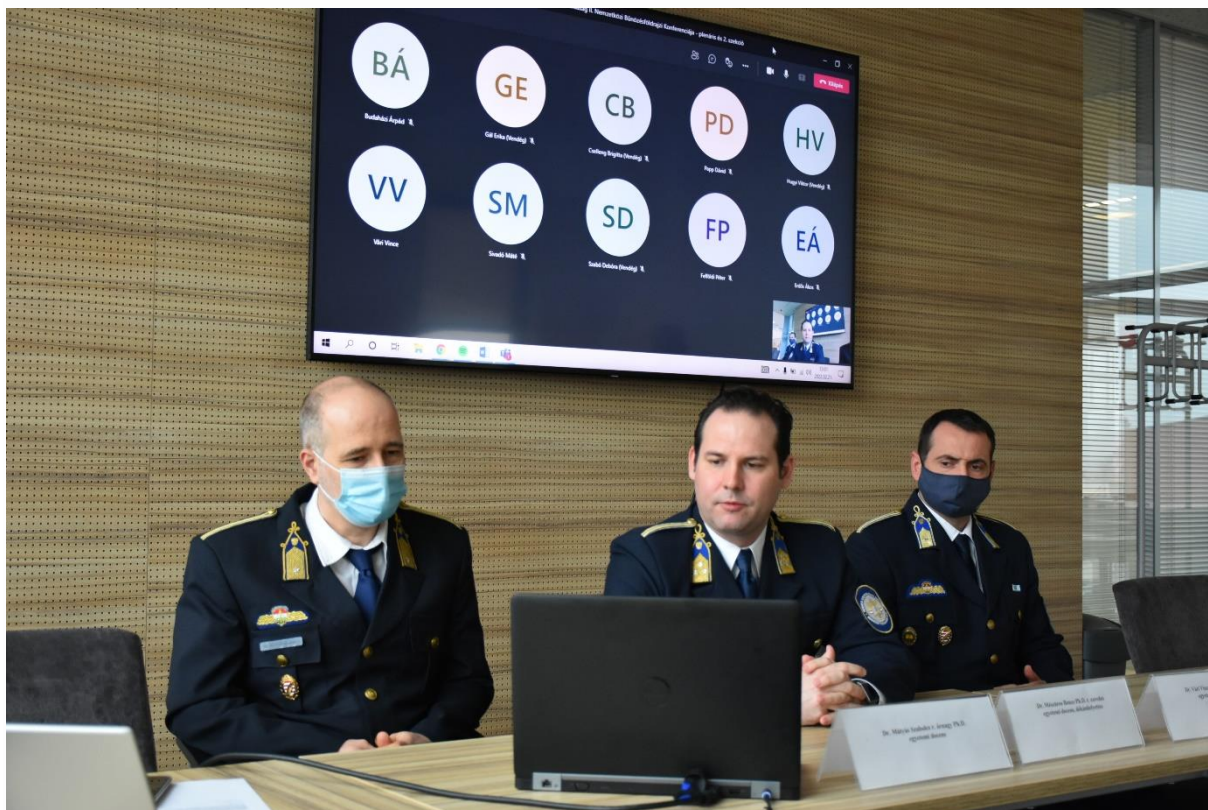
III. helyezett: **Ács Péter** (Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar)

Pillanatkép az I. Földes Béla nemzetközi bűnözésföldrajzi versenyről

Az MRTT II. Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Konferenciája

A Magyar Rendészettudományi Társaság 2022. február 21-én rendezte meg a II. Nemzetközi Bűnözésföldrajzi Konferenciát. A tavalyi évhez hasonlóan idén is szép számmal jelentkezték az előadók nemcsak Magyarországról, hanem a világ számos országából. A külföldi előadók közül idén a legtöbben Oroszországból érkeztek, ahonnan négy fő is jelentkezett a konferenciára. A jelentős számú előadóra tekintettel a kutatók és egyetemi oktatók három szekcióban adhatták elő a legfrissebb bűnözésföldrajzi témájú kutatási eredményeiket.

A konferencia megnyitója (Dr. Mátyás Szabolcs Ph.D. r. őrnagy, egyetemi docens; Dr. Mészáros Bence Ph.D. r. ezredes, egyetemi docens, dékánhelyettes; Dr. Tihanyi Miklós Ph.D. r. őrnagy, egyetemi docens)

A közlés feltételei

Tisztelt Olvasó!

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat szerkesztősége várja a bűnözés térbeliségét vizsgáló és feldolgozó tanulmányokat.

Az írásaikat a criminalgeography@gmail.com drótposta címre legyenek szívesek megküldeni. A beérkezett tanulmányokat a szerkesztőbizottság elnöke vaklektorálásra küldi a témában járatos szaktekintélyeknek.

A Bűnözésföldrajzi Közlemények folyóirat lehetőséget biztosít magyar nyelven 1 szerzői ív (40 000 karakter) terjedelemben bűnözésföldrajzi témájú szakmai cikkek és tanulmányok megjelentetésére.

A beküldött kéziratnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. Szerző neve, tudományos fokozata (ha van), beosztása, munkahelye, drótposta címe
2. Absztrakt (rezümé): 500-1000 karakter (szóközökkel)
3. Kulcsszó: 4-6 darab
4. Minden esetben a szerző felelőssége, hogy az írása megfelel az 1999. évi LXXVI. szerzői jogról szóló törvényben foglaltaknak, illetve csak nyílt (nem minősített) információkat és adatokat tartalmaz.
5. A kéziratok terjedelme maximum 40 000 karakter (szóközökkel) (indokolt esetben több is lehet)
6. Formátum: WORD (docx, doc), Times New Roman betűtípus, 12-es betűméret
7. Lábjegyzet: 10-es betűméret
8. Képfomátum: JPG
9. Hivatkozás: szövegközi – a szerző vezetékneve kiskapitális betűtípussal, utána a mű megjelenésének éve (BAKOS 2019). Szó szerinti hivatkozás esetében, a kiadás éve után vesszővel elválasztva, az idézett oldal oldalszáma (KOVÁCS 2019, 15).

A megküldött műnek tartalmaznia kell a végén elhelyezett hivatkozási listát a szerző(k) teljes nevével, a megjelenés évével, az idézett mű címével, kiadójával, kiadási helyével, illetve a folyóirat címével, évszámával, kötetszámával, oldalszámmal.

Berényi István (1992): Az alkalmazott szociálgeográfia elméleti és módszertani kérdései. Akadémiai Kiadó, Budapest

Bói László – Frigyer László – Nyitrai Endre (2019): Településszerkezet és kriminalitás. In: Nemzetbiztonsági Szemle. 1:42-51.

Impresszum

Kiadó: Magyar Rendészettudományi Társaság

Cím: 1089 Budapest, Diószegi Sámuel u. 38-42.

A kiadásért és szerkesztésért felelős személy: Dr. Mátyás Szabolcs

Kapcsolat: criminalgeography@gmail.com

web: www.rendeszet.hu